

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szaboda József könyv- és papírkerekedése, hova a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők. Telefon hívószám 2.</p>	<p>FŐSZERKESZTŐ: Dr. FEJÉR ANTAL ÜGYVÉD.</p>	<p>FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. ÉLPHES GYULA.</p>	<p>Megjelenik minden szerdán. Előfizetési ár: Egész évre 8 kor. (Külföldre) 12 kor. Félévre 4 kor. Negyedévre 2 kor. Hirdetési díjak a legolcsóbban számítottnak. Kéziratok nem adoznak vissza.</p>
--	---	---	---

A közigazgatás javítása.

Csikszereida, 1912. április 23.

(É.) A közeli törvényhatósági választásokkal kapcsolatban helyeülválóknak találjuk foglalkozni Csikvármegye közigazgatásával.

Hosszadalmas lenne a közigazgatás egyes részleteit tárgyalva minden lényeges részletre kiterjedőleg foglalkozni. Mi csak egyik szerintünk lényegesebb részét érintjük, mely a közigazgatás tekintélyének, jóságának és így színvonalának emelését alapozza meg.

A közigazgatás lehet jó vagy rossz, a szerint a mint a jogrend, a jogbiztonság és gazdasági élet minden ágára jótékony vagy deperessiv hatással van. A közigazgatás biztosítékot nyújt a polgárok törvényileg biztosított szabadságára, a polgárjogok szabad érvényesítésére és gyakorlására, a gazdasági érdekek védelmére, mert hiszen felesleges bővebben fejtegetni, hogy az egyén, az élet ezernyi változata mind a közigazgatás funkciót veszi igénybe. Ha a közigazgatás jó, akkor az államban a közrend és gazdasági egészséges fejlődés biztosítva van. Ha a közigazgatást szidjuk, akkor nemcsak a helyi önkormányzat, hanem az állam hatalmas gépezete is stagnál.

És valljuk meg, hogy nemcsak itt Csikban, hanem széles ez országban sűrűn lehet hallani a közigazgatás rossz-ságát. Sainte hagyományos, már, hogy a közigazgatás lassu, erélytelen és nem megbízható. Ugyanazok pedig a megye közjogi és alkotmányos jelentőségét dicsőítik, miközben nem veszik észre, hogy tulajdonképp saját magukkal jöttek ellenkezésbe. Mert a megye

autonomiájának és politikai jelentőségének kérdése homlokegyenest ellentétben van a közigazgatás működésének kérdésével. Ma már régi jó táblabírákkal nem találkozunk, legfeljebb a borosasztal mellett néha napján. De nem ez képviseli az igazi közigazgatást, hanem a hivatása magaslátán álló, verejtéket kiizzadó tisztviselő, kinek a megyei szolgálat a komoly munka és élet-hivatás.

Azok a hazafiak, akik a megye autonómiáját az alkotmány védbástyájának tekintik, nem jó uton járnak, mert nem veszik észre, hogy azok a bástyák ma az alkotmány megvédésére nem elég erős falak. A közélet legutóbbi eseményei kétségtelenül beigazolták, hogy összeomló falakat védeni hősiesség lehet, de okszerű és célravezető nem!

A mai közigazgatásnak pozitív feladatai vannak, melyek a régi keretekbe nehezen beleilleszhetők. Respektáljuk a vármegyei tisztviselői kar becsületét, komoly munkáját. Ha bizalom járul hozzá, kifogástalannak kell tartanunk. Egyet azonban különösen hangsúlyozunk és ez nem más, mint hogy politikai tekintetek érvényesülése nem szolgálja a közigazgatás feljavításának nagy érdekét. Főképp ez az, miről ez utal szólni akartunk.

Ugy gondoljuk, hogy a mai közigazgatás, — dacára az elavult régi formának — csak akkor lehet jó és kifogástalan, ha annak tisztviselői képzettségükkel és megbízhatóságukkal hivatásuk magaslátán állanak. Külön Csikvármegyére vonatkoztatva, elismeréssel vagyunk a tisztviselői kar érdemei iránt. A legkö-

zelebbi részleges restauráció azonban nagy előhaladást jelent s így még nagyobb hézagokat hagy maga után. Nem kevesebb, mint három gyakornoki állás lesz betöltendő, mely körülmény nagy megfontolást és körültekintést kíván meg.

Tudjuk azt, hogy a közigazgatási gyakornokok kinevezési joga a mindenkori főispán kezébe van letéve. Így tehát könnyű a következtetés, hogy tulajdonképp a tisztviselői anyagát a főispán szolgáltatja, mert aki gyakornok lesz, az előbb-utóbb a törvényhatóság választott tisztviselője is lesz és halad előre érdeme, avagy a törvényhatóság bizalma szerint. Kézenfekvő tehát, hogy ha a gyakornokok jók és hivatásuk magaslátán állanak, nem kevesebb jó lesz maga a tisztviselői kar.

A legújabb események élénken dokumentálják, hogy a vármegyei tisztviselői kar értelmi színvonalát emelni kell. A közigazgatás leicsinyülésének abban rejlik legfőbb oka, hogy a törvényben régen kimondott közigazgatási szakvizsga ma sincs végrehajva. Ez a körülmény adta meg az impulzust a külföldön sikerrel felvett közigazgatási továbbképző tanfolyamok meghonosításának, ideiglenesen pedig az egyetemeken a harmadik alapvizsga életbeléptetésével. Ezek az újítások egyelőre azt a célt kívánják szolgálni, hogy a megyei tisztviselői kar ne legyen pld. az igazságügyekkel szemben alárendelt helyzetben. Egy-két év múlva itt is gyökere reformok várhatók. És akkor a papíron is ki lesz egyenlítő az az ellentét, mely ma az igazságügyi és vármegyei tisztviselői között a kvalifikáció tekintetében tagadhatatlanul meg van.

Az elmúlt évben már az októberi továbbképző tanfolyamok is együttesen tartottak.

A szolgálatot tekintve, csak a laikus mondhatja, hogy a közigazgatás a selejtesek, a munkakerülőék asylluma. Éppoly nehéz és felelősségteljes funkciót teljesít a közigazgatási tisztviselő, mint bármely gépezete az államnak. Ha lelkiismeretellenek akadnak, — akad bizony mind nőtt! — a balhítt kell tehát megszüntetni a gyors és jó közigazgatással!

Ez okokból gondoltuk, hogy nem lesz érdektelen felhívni a figyelmet arra a nagyfontosságú, minden ízében valódi közérdeket szolgáló jogra, mely a közigazgatási gyakornokok főispáni kinevezési jogában rejlik. Képzett és megbízható tisztviselőkre van szükségünk, mert a családi érdekek és más tekintetek megszüntek uralkodók lenni.

— **Az új kabinet.** Lukács László miniszterelnök kormányalakítása sikerült. Az új kabinet tagjai a volt Kuenkormány tagjai lettek a pénzügyi- és a horvát miniszterek kivételével. Pénzügyminiszter Teszky János pénzügyminiszteri államtitkár, horvát-szlavon-dalmátországi miniszter Josipovich Géza lett. Zichy, Serenyi Beőjthy, Hazai és Székely tarcójukat megtartották. Lukács László tárgyal a Kossuth- és Justu-párttal. Választójogi javaslatát még nem fejtette ki, melyet megelőző a véderő végleges keresztülvitole. Az új kormány kinevezését a Hivatalos Lap legközelebbi száma közölni fogja.

— **A főispánok lemondása.** A főispánok jövő hét elején személyesen adják be Budapesten az új kor-

A „CSIKI LAPOK” TÁRCAJA.

Márcs.

Mikor szemem könnyektől terhesül
S reám száll egy túlvilági álom
Mikor a lelkem égre feltekint
És nem tud már semmit is magáról

Mikor nem vét a légy sem énnekem
És nem bírhatnak mégis így velem
Mikor az emlék mindent feltakar
Oh ne bánis: ilyenkor fogant a dal.
Mátrai Ferenc Béla.

Hazai műemlékeink védelme.*

Irta és a csikszereida Oljár-egyesület április 18-iki felolvasási ünnepélyén előadta Gyárfás Tihamér brassói román kath. főgimnáziumi tanár.

Imeretes dolog, hogy a mai kor szelleme nem kedves az ideális törekvéseknek, a mindennapi kenyérért való szakadatlan küzdelem, a felfeszített munka, a destruktív világnézet és a sajtó mind közreműködnek abban, hogy az emberek elfásulnak és szívókból lassankint kihál az idealizmus, a vallásosság és kegyelet. Innen van az is, hogy az emberek a múlt emlékei iránt mindinkább közömbösebbek lesznek, s nem becsülik azokat úgy, amint azok azt megérdemlik. Nem árt tehát néha azokkal foglalkozni, s midőn most a hazai műemlékek védelméről akarok röviden megemlékezni, célok az, hogy érdeklődést keltsék olyan dolgok iránt, melyekről éppen azért, mert nagyon ritkán emlegetik azokat, nagyon könnyen meg is feledkezünk!

Alig van Magyarországon művelt ember, aki ne ismerné legalább hirtől Egyiptom piram-

* A magas színvonalon álló, nagy értékű felolvasásra felhívjuk olvasóink figyelmét.

isait, Athén Akropolisát, a régi Róma fórumát, Pompei kiásott kincseit; aki elragadtatással ne szólna a római Szent-Péter templomról vagy Szent-Pál bazilikájáról, vagy akár a köni domról és a velencei Szent-Márk templomról; aki nem rajongana az antik Laokoon csoportozat, vagy a meloszi Vénusz szépségéért; ne bámulná a cinquecento nagymestereinek remek alkotásait. Rafael Madonna Sixtináját, Lionardo Utolsó vacsoráját, vagy Michel Angelo Mózesét, Pietáját, Verocchio Colleoni híres lovassobrát. Sokan közülük nagy áldozatok árán is felkeresik a császár város neves muzeumait, órákat töltenek a firenzei Uffici képtárban, vagy a londoni Britisch muzeumban, vagy akár a párisi Louwreben. Viszont nagyon kevesen vannak azok, akik pld. Ó-Budán az aquincumi ásatásokat felkeresik, akik a pécsi katakombát és bazilikát, a jáki apátság templomot, vagy akár a kassai székesegyházat ismerik. Még kevesebben vannak azok, akik Mátyás király híres kálváriája vagy a Suki kehely iránt érdeklődnek, s a legtöbben talán híre sem hallották annak a Aquila János képirónak, aki a dunántúli templomokat Szent-László legendás képeivel megtöltötte; vagy annak a Pál képfaragó mesternek, aki a löcsei remek szárnyas oltárt készítette; vagy a kolozsvári művész testvérpárnak, Mártonnak és Györgynek, akik a magyar szent királyok lovassobrát öntötték Nagyváradon és akiknek máig fennmaradt alkotásuk a prágai Szent-György szobor messzeföldön hirdeti a magyar művészet régi dicsőségét!

Ha ezen igen különös s a művelt Európában talán egyedül álló jelenség okait kutatjuk, azt fogjuk látni, hogy elsősorban a visszás állapot onnan származik, mert a magyar embernek már szinte második természetévé lett,

hogy azt, ami külföldi, mindig szebbnek, jobbnak tartja a magánál; másodszor pedig, mert nem ismerjük, s így nem is becsüljük kellőképpen hazai műemlékeinket. Ebben pedig főleg a magyar iradalom a hibás, mert míg az olasz és más külföldi remek művek többszörösen és bőven vannak ismertelve, addig hazai emlékeink még összegyűjtve s megfelelő módon közzé téve nincsenek: a magyar képirás, képfaragás, ötvösség stb. történelme még megírva nincsen!

Nem szeretném, ha félreérténe. Nem akarom én ezzel azt mondani, hogy a külföldi remek műveit ne ismerjük, vagy ne becsüljük, hanem csak azt, hogy a miénket se hanyagoljuk el. Azt sem akarom mondani, hogy talán hazai emlékeink kiválóbbak a külföldiekéin, hanem csak azt, hogy azoknak előtérünk drágábbaknak és becsesebbeknek kell lenniük, mert a mieink, mert őseink szent emlékei tapadnak azokhoz.

Azt se mondhatjuk, hogy nekünk nincsenek műemlékeink! Mert habár a százados viharok, a török-tatár pusztítások és tegyük hozzá: a magunk gondolatlansága folytán igen sok remekmű ment már tönkre: még mindig elég szép számmal maradtak fenn azok az ország különböző részein, és sokszor a legfelreesebb helyen is találunk egy-egy szép emlékműre.

Erdély maga egy nagy muzeum! A római időkől származik a clemisuri templomrom, a kiskaláni fűrdő, a krivádiai örutorony, Sarmizegethuza, Apulum, Salinale Napoca és más római városok romjai stb. A magyar világból áll még e két bekerített város köfala; nyolc vár van még lakható állapotban, melyek közül messzeföldön híres a vajdahunyadi lovagvár; száznál több várom fedi hegycsúcsainkat, számos régi kastély és udvarház maradi

fenn a régi korból. Templomaink közül ki-válnak a gyulafehérvári, kolozsvári, brassói, szebeni, medgyesi és segevári. Hunyadi János építtette a szentimrei és tövisi templomokat, a szászföldön maig számos templomkastély emelkedik. Kolostoraink közül még romjaikban is meglepők a kerei és a kolosmonostori. Szobrászatai emlékeink közül kiemeljük a szebeni, szászsebesi és brassai templom faragványait, a fehérvári sarkofagokat és az almakereki Apafi síremléket. Falfestményeink közül kiválunk: szebeni kálvária Rosenana János alkotása 1475-ből, a brassai Mátyás-féle freskó és a gelencei falfestmények. Az erdélyi ötvösségek pedig a külföldön is nagyra becsülték, templomaink egy egész sor ilyen remekművet őriztek meg számunkra. És így tovább, előszámlálni sem vagyunk képesek, annyi mindenünk van! Még csak kögyűteményeinkre hivatkozunk, amelyek közül legismertebbek az erdélyi muzeum, a Bathy-ánum, a szebeni Buckenthal képtár és muzeum, a marosvásárhelyi Teleki, a Székely muzeum Sepsiszentgyörgyön, a segevári és a brassai gyűjtemények stb.

És mit mondjunk Csikmegyéről? Itt is sokkal több van, mintsem gondolnánk! A római utak és telepek nyomán kívül itt találjuk Csicsóvár, Vártetej, Várblúke romjain kívül a szeredai várat; a delnei, menasági, mindszei, rákosi, szentkirályi, ditrói, alfalvi, szentgyörgyi, csicsói s más régi templomokat, a karcfalvi és szentmihályi templomkastélyokat; szárnyas-oltárokat láthatunk többi között Csátószegen, Menaságon, Szentléleken és a szentpéteri templomban; szentségházakat Karcfalván, Menaságon, Mindszenten, Szentmártonban és Szentléleken; falképeket Delnén; festett mennyezetet Menaságon és Szentmár-

mányelnök, mint belügyminiszterek lemondásukat. A lemondás csak formális lesz, mert a főispánok egy-két kivétellel megtartják állásaikat. Gyalóky Sándor főispán vasárnap utazik Budapestre.

Megyénk pénzügyi helyzete 1911-ben.

(P.) Egy év előtt megkezdett munkánkat folytatjuk. Vizsgáljuk meg, hogy tavaly — mióta e helyen számbavettük pénzügyi helyzetünk vagyonát — észlelhető-e gyarapodás — és e gyarapodás egészséges-e megyénk közgazdasági életére.

Kedvünk volna tavalyi sorainkat szórul-szóra megismételni — csak számadatainkat kellene helyesbíteni, de a mi a lényegét, szellemét illeti: arra áll a tavalyi cadencia. Lássuk tehát a számokat.

I.

Pénzügyi helyzetünk alapítókéje 1911-ben alig változott. Egyedül a hirtelen fejlődő Központi Takarékpénztár r.-t. Csikszereében emelte fel alapítóját 100.000 koronára. Egyebekben maradt minden a régi. 11 részvénytársasági alapon álló intézetnél összesen 1.770.000 korona az alapítóké. A tartalék alapok a tavalyihoz képest 100.000 koronával gyarapodtak. Mindenesetre megnyugtató ez a pénzügyi helyzetünk nézve. Legörvendetesebb dolog azonban az, hogy betét állományunk egy év alatt 1-4 millióval növekedett. 8-6 milliót tett ki 1911. december 31-én. Tiszta jövedelmül intézeteink 345.361 korona 43 fillért könyvteltek el. 69.225 koronával többet, mint tavaly. Komikus nekik panaszkodni a pénzügyi helyzet miatt. Na de erre még visszatérünk fejtegetéseink során. Most csak lássuk a számokat:

Jelzalog kölcsönököt 800.000 koronával kevesebbet vettek igénybe; a váltó tárcák ellenben 567.000 koronával emelkedtek. Ugy hogy meghaladják a 90 milliót. Tantiemekre 13.000 koronával fizettek többet — a jótékonyág tétele a harmadfélezeren stagnál.

Nyers nyereség 1.127.728-12 korona, mig osztalékul 151.500 koronát fizettek ki.

II.

Az alapítóké kicsinyése a tavalyi, de még inkább a mostani feszült viszonyok között komolyan aggodalmas. És még aggodalmasabb a természeti és körülményi a betétek aránylag óriási összege, kapcsolatban a váltótárca nagy állagával. A

viszszámítás ma óriási nehézségbe ütközik. Bizonyára jól hallották az Osztrák-magyar bank vezérigazgatója, Pranger szótát, mely a hitel megszorítására figyelmezteti a nagy bankokat. Óriási hordereje volt a Bécsben elhangzott intézőszózatnak: ma Budapesten épülő házra nem lehet kölcsönt kapni. Egy 2-300 koronás váltót nem lehet visszszámítani. És a vidéki — csiki törpe bankok rövid lejáratu váltókkal dolgoznak. Kétségtelen, hogy meg van intézeteinknél a törekvés a tartalék-alap növelésére — de ez nem ut. *Itt csak jól kigondolt és végrehajtott fuzióval lehetne segíteni.*

A betevők teljes jóhiszeműségére és bizalmára alapították a bankok. És e bizalom legnagyobb képviselője maga a vármegye. *Pénzeit olyan intézetekben helyezze el — melyek legjobban terheltek — az igaz, hogy vezetősége bent ül a jól döntött és semmi munkát nem végző igazgatóságokban.*

A nyers jövedelem 1.77 millió alapítóké után egy év alatt 1.127.728 korona. Hasonlítsuk össze e két számot. Lehet itt szolidaritásról beszélni? Igaz, hogy az adminisztrál és — leírások 782.367 koronát tesznek ki, de ez csak azt bizonyítja, hogy drágán dolgoztak. A fennmaradó tiszta jövedelemből csak 151.500 korona osztalékot fizettek ki, vagyis az alapítókének 8-5 százalékát. Ugy látszik, hogy maguk is látjuk, hogy 63-7 százalék nyereséggel dolgoznak, ezért fizetik az aránylag nem nagy osztalékot. Több tehát a rejtett nyereség, mint a mennyire az osztalékok után lehetne gondolni. Nekik ez lehet, hogy nem sok, de ezt mind a hitelt keresőknek kell megfizetni!

A jelzalog tárcá 25 százalékkal való csökkenése szintén nem kedvező jelenség. Igaz, hogy nem lehet várni egy kis intézettől, hogy forgó tőkét a hosszú lejáratu kölcsönökbe fektesse — minek, hisz úgy is kell a pénz! De a krónikásnak kötelessége rámutatni erre is.

A tanteimék 13.000 koronával való szaporulata jórészt a tiszta nyereség javára könyvelendők el. De szomorúan kell konstatálnunk, hogy az igazgatóságok a családi összeköttetések és politikai érdek szerű következtében, úgy alakulnak, a hogyan legkevésbé kívánatos. *Kevés sulyu és pénzü emberek kerül-*

nek be. Csodálkozunk kell a részvényesek viselkedésén, mikor azt látjuk, hogy hozzá nem értő és vagyontalan és eladósodott embereket biz meg vagyona kezelésével. Nagy horderejtű dolog ez a mai világban. Hogy ügyvéd legyen valaki, arra diplomát kell szereznie — orvos, tanár, tanító, bíró ez mind képesítéshez van kötve — de takarékpénztári igazgató — az mindenki lehet! Hát nem neveléses ez? A kire milliókat biznak, annak nem elég erkölcsileg intaktknak lenni: annak tudással is kell bírnia.

A tisztviselei fizetések 49.060 koronát tesznek ki. Mi ez a 63.004 korona tiszteletdíjjal szemben? Melegágya a lelkiismeretlenségnek egyik felől — másfelől a nepotizmusnak.

Jótékony és kulturális célra adott a Csikszeredei tp. 1281 koronát, — a többiek összesen 1215 koronát. Ez az egy összehasonlítás eléggé beszél. A ridegségnek és meg nem értésnek kétségtelen jele. Hát csak Csikban vannak még nem humánus, kulturára nem törekvő emberek? Nem szégyenli egy 100 000 korona alapítókével rendelkező, 31.320 korona tiszta jövedelmet felmutató takarékpénztár igazgatósága — kulturális célokra egy fillért sem adni? Így lehet társadalmat összeharcolni? Az ilyen bankok nem támogatást érdemelnek a közönség negligenciáját. És ennek a pénzügyi helyzetnek van 440.000 korona betét állománya?

Milyen szép feladatot találnának pénzügyi intézeteink. Lépjének érintkezésbe a tanító egyesületekkel. Azok delegálnak bizonyára elég tanítókat, ki elvállalná bizonyos csekély díjazásért falujában a felnőttek, az analfabéták oktatását. Hiszen küszöbön áll az ált. választói jog — és Csikban 20 százalék az analfabéta. Hát ezek mind megfosztassanak legszebb polgár jogok gyakorlása lehetőségétől?! Ezt sem szabad megengednünk nemzeti szempontból. Ha már elmulasztottuk iskolát állítani és tanközeleinknek 45 százaléka nem jár iskolába — akkor legalább most tegyünk valamit. Próbálja meg a Csikszeredei tp. és hívja csatlakozásra pénzügyi intézeteinket a tiszta jövedelmük 1 százalékáig az „Analfabéta kurzusok alapjára” — és ha visszhangra talál munkáját ezren fogják megköszönni. Azt pedig, hogy a Marosvásárhelyi Agrár tp. — melynek megyénkben két fiókja is van és 11.700 koronát fordít Marosvá-

sárhely helyi érdekeinek istápolására: megengedhetetlennek tartjuk. Egy pénzügyi intézetnek ennyire lokálnak nem szabad lenni — és nem különösen akkor, ha más megyékre és más megyék vezetőire támaszkodik. Abból a pénzből, a mit Csikban vágta zsebre, fizessék le a 1 százalék kulturális adót.

III.

E helyen is meg kell említenünk Csikvármegye magánjavainak pénzügyi kezelését. Ott 8-10 millió pénzügyi kezelnek — jobban mondva elvonnak a közforgalomból — pusztán kényelemből. Tessék bankszerűbb alapokra helyezkedni. Elő a nyilvánosságra, hogy lássa a megye, miye van és hogyan kezelik? Nyújtsonak a pénzügyi intézeteknek jelzalog — visszszámítási hitelt — fogadjanak el betéteket. Sőt a vármegye kérdésében levő betéteket is vegyék saját kezelésbe. Sokkal egészségesebb és eredményesebb munkát végeznének úgy — mig így hátróztaitan nincs hasznára az amugy is tőke szegény Csikországra.

Üresedésben van a magánjavak pénzügyi állása — tessék oda megfelelő képzettségű és üzleti érzékkel bíró embert helyezni — mert hanem nem saját zsrunkban fuladunk meg ugyan — hanem saját éhletelenségünk miatt vesztjük el a talajt lábunk alól és készakarva maradnak el a kulturáért való nagy versenyünkben. Videant Consules!

Országgyűlési képviselő-választók névjegyzékének összeállítása.

A központi választmány folyó hó 23-án tartotta ülését Szász Lajos várm. főjegyző elnöke alatt. Az ülésen az ideiglenes névjegyzékek állították össze az összeíró küldöttségek munkálatai alapján. Ezek ellen a névjegyzékek ellen felszólalásokat és észrevételeket lehet beadni az alább részletezett határidőkben. A kibocsátott hirdetményt az alábbiakban közöljük:

Az országgyűlési képviselő-választók ideiglenes névjegyzékét a vármegye négy kerületére vonatkozóan a központi-választmány az 1913. évre összeállította.

Az összes választó-kerületek választói ideiglenes névjegyzékének egy példány a kihagyott névjegyzékével együtt Csikszereában a vármegyei hivatali helyiségében folyó évi május hó 5-től 25-ig a hivatalos órák alatt (d. e. 7-től, d. u. 1-ig) közzemlére tehetnek kitéve. Csikszereada és Gyergyószentmiklós városok választóinak ideiglenes névjegyzékét a kihagyott névjegyzékével együtt az illető városokban, a nagyközségek választóinak ide-

tonban; szép ötvös műveket Somlyón, Karcfalván, Szentgyörgyön, Szentmártonban; régi harangokat: Szentkirályon, Alfaluban, Gyergyószentmiklósán, Hosszaszón, Kozmaszón, Szárhelyen, Szentmártonban, Szentmihály és Nagykásonban; szobrokat és faragványokat: Csiksomlyón, Mindszenten, Szentmártonban, Menszágon; régi miseruhákat: Menszágon, Rákoson és Gyergyóban és így tovább. Szép régi könyvtára van a somlyói kolostornak, melynek nyomdája több mint 200 éven át látta el jó olvasmányokkal Csikmegyét.

Vannak tehát emlékeink bőven, de azok napról-napra pusztulnak, mert kellőleg nem gondoskodunk azokról. Százados por lepi képeinket, a szu eszi faragott oltárainkat és szobrainkat, a nedvesség pusztítja régi egyházi ruháinkat. Igen sok műemlék, mint hasznavehetetlen ócskaság — a lomtárba kerül, vagy ha nagy ritkán egyiket másikat restaurálják, a kontár munka többet árt, mint használ. De talán még nagyobb veszedelem kisebb műemlékeinkre nézve azoknak a külföldre való vándorlása. Ételmes ágensek járják be a vidéket és fényesnek látszó ígéretekkel lépve csalják a járatlanokat: összevásárolják vagy semmit sem érő új dolgokkal cserélik be drága kincseinket a azok legtöbbszörre valamelyik külföldi múzeumba vagy gazdag gyűjtő birtokába kerülnek örök veszteségére a hazai műtörténelemnek! Akik a régiségek iránt érdeklődnek, nagyon jól tudják, hogy az így van. Magam is már többször jártam úgy, hogy csak hűlt helyét találtam olyan tárgyaknak, melyek nem régen az ötvös kiállításán ott voltak. Örömmel említem fel, hogy vannak dicséretes kivételek is. Így csak nem régen történt, hogy Rákóczy György fejedelem sománcos kelyhéért, mely a koloss-

vári ref. egyház tulajdona, egy külföldi híres bankár és gyűjtő 400.000 koronát ajánlott fel és a különben nem gazdag egyház e fényes ajánlatot nem fogadta el. Szebenben pedig éppen most folyik a nagy harc egy Van-Eyck kép körül, mely a Bruckenthal múzeumnak tulajdona, s melyért egy régiség kereskedő 800.000 koronát ígért. A fiatalabb művész generáció amellett liti a nagy dob, hogy a képet el kell adni s a befolyó pénzből egy időre képtárt létesíteni. Az öregebbek s a múzeum vezetősége ellenben dicséretére legyen mondva hallani sem akar az eladáról már csak azért sem, mert nem tartja megvesztethetőnek a nagyzerű alapító szándékával, hogy a gyűjteménynek éppen legértékesebb darabját adják el, s így a rájuk bízott hagyatékot megcsönkítik. Bármit végzödjék a harc, mi levonhatjuk abból a tanulságot, hogy ime manapság, még múzeumban sincsenek teljes biztonságban emlékeink!

A magyar társadalomnak egy másik hibája, hogy minden bajnak orvoslását az államtól várja, holott maga is igen sokszor elejét vehető a bajnak. Ami éppen a műemlékek védelmét illeti, az állam itt már megtette a magáét: törvényt hozok a nagyobb műemlékek védelméről (1881. XXXIX. t.-c.), felállította a „Műemlékek Országos Bizottságát”, s eddig is számos hazai remekművet restaurált és mentett meg az enyészettől. Mostan éppen a gyulafehérvári dóm átépítése van soron. Mivel éppen az van róla, röviden megemlítem azt is, hogy újabban mindinkább az a felfogás lesz általánosság, hogy emlékeinket lehetőleg ne restauráljuk, hanem csak konzerváljuk. Természetesen azért esztelen is lesz jó restauráció és rossz konzerváció! A kisebb ugynevezett ingó műemlékekre

nézve pedig már készen van a javaslat, mely legközelebb a törvényhozás elé kerül, s iparkodik törvény útján megmenteni, azt, amit még lehet. Hasonlóképpen most van folyamatban az „Egyházművészeti Tanács” szervezése, s addig is, míg az léteül, a kultuszminiszter az ügyek vezetését egy szakreferensre bízta. De — m. t. H. és Uraim — az állam keze itt nem elég hosszú, itt a társadalomnak, az egyháznak és az irodalomnak is meg kell tennie a magáét!

A társadalom pedig nagyon sokat tehet. Minden vármegye, minden város, minden község elsősorban köteles, hogy a területén lévő műemlékeket gondozza, őrizze, s ha szükséges, annak jókarban tartásáról gondoskodik. A társadalom feladata kisebb műemlékeink kivándorlását megakadályozni, azokat számba venni, s ha lehet valamelyik honi múzeumba elhelyezni. Minden vármegyének arra kell törekednie, hogy központjában mielőbb múzeum vagy kulturpalota emelkedjék. És itt hálásan kell megemlékeznem arról a kiváló embertüntről, aki magasabb politikai szempontból a vidéki városok emelését programjába vette és a kulturpalotai intézményt nálunk meghonosította, érttem Apponyi Albert gróft. A társadalom feladata az is, hogy az embereket a műemlékek megbecsülésére megtanítsa, hogy az esetleg talált régiségeket beszovalgassák, mert e tekintetben is még nagyon hátra vagyunk.

Mint hogy pedig műemlékeink nagyobb része egyházi és máig is az egyház kezén vannak, világos, hogy az egyháznak elsősorban köze kell lennie abban, hogy ezek jókarban fennmaradjanak és megőriztessenek. Itt éppen csak röviden észrefogalom azon javaslatokat, melyeket idevonatkozólag a LX.

kath. nagygyűlésen, a budapesti első egyházművészeti tanfolyamon és máshol is már többször előadtam. Szükséges és hasznos dolognak tartom tehát: 1., az egyház birtokában lévő és műbecselt bíró tárgyakat közönségenként összeírni, vagyis azokról hivatalos törzskönyvet készíteni; 2., ezen régi emlékek közül azokat, melyek használaton kívül vannak, a püspöki székhelyre egybegyűjteni, a használatban levőket pedig az oltár-egyletek útján becserezni és megőrzés végett a (tulajdonjog fenntartása mellett) szintén ott elhelyezni; 3., ahol még nem lenne, ezen emlékekből az egyházmegyei múzeumokat szervezni. Illetve képpen elérhetjük azt, hogy minden község és nagyobb befektetés nélkül egyházi emlékeinket megmenthetjük a tudomány számára, s nem fogják azokat esztelen szégyenszemre elflíttálni, s nem fogják a külföldre kivinni. Nálunk Gyulafehérvárt már megvan az alap egy ilyen egyházmegyei múzeumban, azután ott van a másik világhírű gyűjteményünk, a Batthyány-intézet, melynek kincsei szintén még nagyrésztben nincsenek kiaknászva.

Az irodalomnak kötelessége emlékeinket ismertetni, adatokat gyűjteni, s a figyelmet és érdeklődést folyton ébren tartani. Itt említem föl, hogy éppen ezen célból tavaly egy időszaki folyóiratot indítottam, melynek nemsokára a II. kötete is meg fog jelenni. Ebben igen sok értéki műemléket ismerttettem, s még többet fogunk tenni a jövőben, ha az erdélyi művelt társadalom a „Batthyány-omot” erkölcsileg és anyagilag támogatni fogja.

Végül vonjuk le az elmondottakból a tanulságokat. Kévszámokon át volt az egyház hasámban is a tudományoknak és művészeteknek jóformán egyedül állója. A régebbi középkorban nálunk is a szerzetesek építették

iglenes névjegyzéke a kihagyottakkal együtt a községben, a kiakosítást választóknak ideiglenes névjegyzéke pedig a kihagyottakkal együtt a körjegyző irodájában lesznek szintén folyó évi május hó 5-től 25-ig közszemlére kitéve és pedig délelőtt 8-12-ig és délután 2-6-ig, amely idő alatt azokat az előljáróság egy tagjának jelenlétében bárki betekinthei avagy lemasolhatja.

Ezen ideiglenes névjegyzékek ellen az 1874. évi XXXIII. t. c. 44. §. értelmében fellebbezés, s a tett felszólításra észrevétel-lel lehet élni.

A felszólításokat folyó évi május hó 5-től 15-ig bezárólag és észrevételeket pedig 16-25-ig bezárólag lehet írni, mindenkor a szükséges bizonyító adatokkal felszerelve megtenni.

A felszólítások és észrevételek a központi választmányhoz emelkednek, és a városokon a tanácsokhoz, községekben az előljáróságokhoz, kiakosítókban a körjegyzőkhöz adandók be.

Csikszereván, a központi választmányunk 1912. évi április hó 23-án megtartott üléséből.

Fejér Sándor,
elnök.

dr. Gaal Endre,
jegyző.

Válasz

„Egy igazhívő rom. katolikusnak“.

Csikszereván, 1912. április 20.

A Csiki Lapok legutóbbi számában szóról-szóra közölték a fenti aláírással ellátott és tekintélyes helyről szerkesztőségünkhöz intézett azt a nyílt levelet, melyben levélíró felvilágosítást kér tőlünk esetleg olvasóinktól az ország, autonómiai képviselői és az erd. státusgyűlés képviselőinek választásáról vonatkozólag. A levélre lapunk azon közleményre szolgáltatott néhai Csik-Háromszéki választókerület néhai Szamosi János helyére dr. Farkas Lajos miniszteri tanácsos, egyetemi tanárt országos autonómiai képviselővé választotta.

A feltett nagyjelentőségű két kérdésre külön-külön, de a lehető rövidséggel, a szigorú tárgyilagosság és törvényes álláspont figyelembe vételével magunk válaszoltunk, amennyire azt egy hírlapi cikk megengedi.

A minap lefolyt két választás — Ugron Gáboré atyja, néhai Ugron Gábor helyett és dr. Farkas Lajosé Szamosi János helyett — nem az erdélyi rom. kath. státusba történt, hanem az országos kath. autonómia kongresszusba.

Az országos katolikus (Magyarországra vonatkozó) autonómia létesítésére a mozgalmak már 1848-ban kezdődnek. De a politikai zavarok miatt, a püspöki kar és főrendek Scio-továny pécsei püspök elnöklété alatt, a pozsonyi diétán szerveződött csoportjának, mikor beadta a petíciót a diétához az autonómiaért, a diéta azt felelte: elkésett. Ugy mondják, hogy Kossuth Lajos a pozsonyi diétán nagyon rosszul volt hangolva a kath. egyház iránt abban pillanatban, mert a pest-józsefvárosi plebános reverzálás nélkül való vezekes házasságát nem akarta megállni. Ez volt némelyek szerint az elutasító határozatok egyik mellék rugója, mely Kossuth Lajost ellenkező állásfoglalásra bírta.

templomainkat, ők fektették azoknak képeit, ők faragták az ott lévő szobrokat, oltárokat, s ők tanították a népet földművelésre, iparra. Iskolákat ebben az időben csak az egyház tartott fenn. És az örökös harcainak és fegyvercsüregés közepette, amidőn a világunk egészen a hadiéletnek szentelték magukat, a tudományok teljesen a kolostorokba, káptalanokba szorultak, s mikor pld. egy Kinizsi Pál nem írni, sem olvasni nem tudott, a kolostorok csendes cellájába elvonulva rótták pergamenre a barátok azokat a bámulatos szép betűket, festették azokat a remek iniciálákat, melyeket a mai kor gyermeke csak bámulni tud, de utánozni nem. Még a XVI. század elején is voltak ilyen művészes papjaink és szerzeteseink, így 1529-ben a brassai fellegvári erődítési munkálatok a domonkosok ottani priorja P. Domonkos vezette. A szebeni festők, asztalosok és ívgeszek céhe pedig 1520-ban a papokat, szerzeteseket kontároknak nevezi, s megtiltja a céhbelleknek, hogy azoknak faszéket és más egyebet adjanak. Midőn tehát mi régi emlékeinket gyűjtjük, ismertettük, egyszerűségeinket az egyház dicsőségét is előmozdítjuk, de a magyar nemzeti művelődés történelmének azoknak is megbecsülhetetlen szolgálatot teszünk. Örizzük, védjük és becsüljük meg tehát hasai emlékeinket, mert amely nemzet az őseiről reá maradt emlékeket nem becsüli, kegyeletlen nem őrszi, az önmagát sem becsüli meg!

Az országos autonómikus mozgalmak 1869-ben indulnak meg újra. Királyi leiratra a szervezetet előkészítő kongresszus 1869-ben összehívult Pesten és kidolgozta a szervező kongresszus egybeállítására vonatkozó választási szabályokat, melyeket a király 1869. évi október 25-én jóváhagyott.

Ezen választási szabályok szerint az erdélyi egyházmegyének joga van küldeni a szervező kongresszusra 1 papi és 5 világi képviselőt. A választások meg is voltak 1870-ben, az év első felében. Erdélyből fent volt, mint pap Veszely Károly, világiak: Br. Jósika Lajos, Ugron László, Mikó Mihály, Gajzágó Salamon és Gál János.

Maga a szervező kongresszus ezen választás útján küldöttékből 1870. október 26-án ült össze a már 1871. március 30-án el is készített a szervezői szabályzatot, mely — mint tudjuk — soha nem nyert szentesítést, mert a br. Eötvös József kultuszminiszter fiokjában rekedt.

Csak az egyházpolitikai harcok után kezdődik újra a mozgalmak az autonómia létesítéséért, mikor a katolikusoknak — rekonvenzióképpen a polgári háaságért — megígéri az országos autonómiát. Királyi leirat alapján 1897-ben a választásokot megeljük országosra, őszel, a primás felhívására. — Ekkor kerülnek be Erdélyből Fábian Sándor mint papi küldött, br. Jósika Samu, gr. Kornis Viktor, Kiss Bálint, dr. Györfly Gyula és Ugron világi képviselők. Györfly és Ugron a szervezői szabályok megalkotásainak nagy szerepet vittek. Ezen szabályok 1902. március 10-én elkészültek a március 13-án a királynak átadottak. Azóta a különféle hatalmi tényezők féltékenykedése miatt megvalósítatlanul lógnak a levegőben.

Az elhalt Kornis helyett beválasztott Szamosi János s most az elhalt Szamosi és Ugron helyett a Csik-Háromszéki kerületben dr. Farkas Lajos és az Udvarhelyi kerületben ifj. Ugron Gábor.

Az erdélyi egyházmegye 16 esperesi kerülete 5 választó kerületre csoportosítva, melyek közé a Csik-Háromszéki is tartozik, — választja az 5 világi képviselőt. Az erdélyi rom. kath. státus 1897. augusztus 10-én tartott rendkívüli közgyűlésében serelemesen tartja és aggodalmát fejezi ki a kiküldetés ezen módját illetően, mely figyelmen kívül hagyja autonómiáját, mert a státusgyűlés jobb szerette volna, ha a saját kebeléből küldi ki képviselőket és nem az 1869-iki választási törvény szerint, mint a miékné a primás kívánta.

Ez az egészen a története.

A második kérdésre, a státusgyűlés képviselőinek választásáról és az erdélyi rom. kath. státus autonómiajára vonatkozólag már könnyebben adhatunk felvilágosítást, mert ott találjuk egyházi jogi törvényeinkben. Ezért csak röviden összegezzük a státus szervezetét. Annak előrebocsátásával, hogy mi katolikusok az erdélyi katolikus státus autonómiajában rendkívül nagy kincsset bíruink, helyszük miatt mellőzzük a historiai multat.

Az autonómiát a püspöki egyházmegye egyházi és világi hívei által gyakorolja, amelylyel meghatározott egyházi és iskolai ügyeit saját, egyházi és világi személyekből vegyesen szervezett közegye által intézi.

Es a szó: státus, ezen megszólításból származik: Tisztelt karok és rendek, latinul: venerabiles status et ordines. Az egyházi és világi főurak voltak a karok = státus, vagyis világi és főpapi státus, azaz főpapi kar és magán — főnemesség kara. A köznemesség, szabad királyi városok küldöttei voltak a rendek = ordines. Mikor az erdélyi országgyűlések alkalmával a megjelent kath. urak külön összeüvöltéseket tartottak, akkor mondták: „tanácsokozik a katolikus főurak kara, a katolikus státus.“

Az erdélyi autonómia alapja az Approbata P. I. t. 1. art. 3. amely szerint a „nég bevett valláson levőknek (a hitnek és vallásnak fundamentumban, s artikulusában való dolgokat kivéve) megengedtetik, hogy a generális gyűlésekben a maguk religióján lévő főmagisztratusoknak és patrónusoknak egyenlő tetszésből reformáljanak, visítaljanak, concludáljanak és constituciókat csináljanak a hallgatókkal és külső rendekkel köz., vagy azokra is nézendő dolgokban.“ Ezen az alapon az erdélyi katolikusok, egyháziak és világiak vegyesen időnkint összegyűltek és az egyház világi vonatkozású ügyeit intézték.

A státus mai szervezete áll: a., a státusgyűlésből, b., az erdélyi egyházmegyei igazgató-tanácsból, c., az espereségekből, d., a hitközségekből. A státusgyűlésnek tagjai egyháziak és világiak.

Egyháziak: a káptalan és a püspöki szent eskék tagjai, apátok, prépostok, esperesek, semináriumi tanárok, főiskolai paptanárok, középiskolák paptanárainak képviselői, a rom. kath. nevelőintézetek igazgatói, szerzetes rendfőnökök, a püspökmegyei hivatal egyházi tagjai s minden esperesi kerületből egy papi képviselő választás útján.

Világiak: dignitáriusok, főrendek, kincstári képviselők, a püspökmegye területén ki-nevezett állami főbb tisztviselők, kir. tábla

kath. bírái, kath. főispánok, alispánok és polgármesterek, a kolozsvári főiskola kath. világi tanárai, a világi kegyurak és minden esperesi kerület két világi képviselője, kiket a hitközségek választó közönségének (hívek) választottjai választanak.

Kossuth úrnak Ignács kolozvári egyetemi tanár egyházjoga szerint a státusgyűlés természetes elnöke az erdélyi megyés püspök. A dualizmus elve kifejezést nyer abban, hogy a státusgyűlés a maga kebeléből élethossziglan egy világi elnököt választ, s így a püspök, mint természetes elnök mellett, még egy választott világi elnök is létezik, s a státusgyűlés e két elnökség alatt végzi a maga működését. Ugyancsak a dualizmus elve jut kifejezésre az igazgatótanács szervezetében is, mert annak egyharmada egyházi, kétharmada világi elemekből áll.

A státusgyűlési képviselők választása tehát, mint fentebb említettük, — esperesi kerületenként történik. Csikban az alsíki, felsíki és gergyói esperesi kerületek hat évenként választanak egy papi képviselőt a főesperes elnöklété mellett és két világi képviselőt szintén a főesperes elnöklété mellett, kiket az esperesi kerület hitközségei választó közönségének választottjai (kiküldöttei) választanak. Ilyenek jelenleg Geczó Béla, Csedó István, Orbán János stb.

Megjegyezzük, hogy 5000 lelket számláló hitközségek önállóan küldenek képviselőt, vagyis külön választanak, mint a milyen lapunk főszerkesztője, dr. Fejér Antal.

Ezek a választások nyíltan, cleve közbírré téve tartatnak és így nem osztjuk levélíró abbéli nézetét, hogy azokról „rom. kath. világi ember soha, de soha sem tud semmit.“ Sőt lapunkban mi is időnként megemlékezünk a választásokról. Az igaz ugyan, hogy ezek a választások nem oly zajosak, mint egy-egy országgyűlési képviselőválasztás vagy megyei tisztújítás, de a státusgyűlések évről-évre szerepelt látjuk képviselőinket, kik mindig derekasan megállították helyüket és Csiknak dicsőre váltak. Ha visszagondolunk az elmúlt eseményekre, bizony Györfly Gyula sokszor magával ragadta a státusgyűlés tagjait, kit büszkén vallottunk magunkénak.

Ennyit tartottunk szükségesnek felfejteni a második kérdésre. Szerk.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Személyi hír. Fejér Sándor alispán és dr. Csiky József, a vármegyei magánjavak igazgatója több napi tartozkodásra Gyergyótól gyere utaztak, hol a vármegye tulajdonát képezett Barasó és más eladott erdőségeket adnak át a vevőknek, a helyszínen.

— Birósági jegyzők kintütetése. A május elsőjével életbelépő bírósági reformok egyik legfontosabbja, hogy ezentul arra érdemes bírósági jegyzők önállóan látják el a perekívüli ügyeket. A marosvásárhelyi tábla területén mindössze 18 jegyző nyert önálló működési kört. A csikszerevári törvényszéknél az igazságügyminiszter — mint a hivatalos lap közli — Szopos Gáspár és Görög Péter jegyzőket ruházta fel az önálló működési körről.

— Új lelkes. Az erdélyi püspök György Gábor déaknai lelkeszt Csikmenaságra helyezte át.

— Megüresedett plebánosi állások. Az erdélyi püspök a csikszentimrei és csikszentmiklósi plebánosi állásokra e hó végéig pályázatot hirdetett ki.

— Az egyháziaradalmi lakola új tagjai. Az Erdélyi Magyar Egyháziaradalmi Iskola tagjai közé újabban vármegyéinkből beléptek Szabó György gyergyószentmiklósi esperes, Bartalis János borszéki plebános és Simonfi József csikszerevári segédlelkész.

— Az államépítészeti hivatal új főnöke. A kereskedelemügyi miniszter a csikszerevári államépítészeti hivatal vezetésével és a közlekedési érdekeknek Csikvármegye közgazdasági bizottságában leendő képviselőjével a Csikszerevába egyidejűleg áthelyezett Végh István műszaki tanácsos, a líptószentmiklósi államépítészeti hivatal volt főnökét bízta meg. Az új főnök a vármegyebe évközi működött és így kinevezését rokonszenvenvel fogadták.

— Közigazgatási bejárás. A kereskedelemügyi miniszter Pál József és társai, Herczberg Károly cégnek kérelmére a nagyréptaki, valamint a gyergyószentmiklós — pongrátóti — lóhavas keskeny nyomtávú gőzüzemű erdei iparvasutat közigazgatási bejárást elrendelte s annak foganatosítására dr. Gyulay Aladár miniszteri segédtitkár kiküldötte. Az eljárás megkezdésének idejéről folyó évi május hó 15 ik napjának délelőtti 9 óráját tűzte ki Gyergyószentmiklós r. t. város városházához.

— Téglagyár Csikszerevánban. Városunk agilis polgármestere elnöklété mellett népes értekezlet volt a városházán, melynek tárgya egy téglagyárnak részvény társasági alapon való alapítása volt. Az értekezleten jórészt iparosok és kereskedők voltak jelen, kik nagy érdeklődéssel hallgatták a polgármester részletes fejtegetését. Ujfaluy polgármester kidolgozott tervekkel és ajánlatokkal lépett az értekezlet elé, mely ajánlatokat egyik budapesti társaság nevében Bákey Imre mérnök nyújtotta be. Eszerint a téglagyár a Csikszerevá város tulajdonát képező Vész-

kapu nevű kilenc holdas területen létesítették, 150.000 korona alapítókével, részvénytársasági alapon. A gyár évi 2 millió téglát és 1 millió cserép termelésére van tervezve. Előzetes vizsgálat szerint a talaj kifogástalan, sőt a polgármester bemutatott hat különféle téglát, melyek a Vészkapu talajából gyárilag készültek. Az előterjesztett javaslatához igen sokan hozzájárultak. T. Nagy Imre közönséget fejezte ki Ujfaluy polgármesternek nagyfentosságú közigazdasági vállalkozásáért és buzgalmaért. Majd élnék eszmecsere indult meg melyben résztvettek. T. Nagy Imre, dr. Daradics Félix, Pototzy Pál, Gál József, Rudics István, ifj. Dávid Ignác, és mások. Beható vita után körülbelül arra az eredményre jutottak, hogy a Vészkapu a városról igen távol, 2-3 kilométernyire van, ami tetemes szállítási költséget okoz. Továbbá az alapítandó gyár 2 millió téglát és 1 millió cserép évenkénti termelése könnyen túltermelést okozhat, mert a gyár csak Csikszerevá városát és legközelebbi vidékét számíthatja piacának. Voltak olyanok is, kik a bemutatott téglákat s így magát a Vészkapu talaját mindazonáltal kifogástalannak. Az értekezlet mindazonáltal kimondotta, hogy egy téglagyárnak alapítását szükségesnek és ludvónak tartja, egyben azonnali aláírási íveket bocsájtott ki alapító tagok gyűjtésére, melyet már a helyszínen is sokan aláírtak. A téglagyár helyének, a termelés mennyiségének és az alapító nagyságának meghatározása az íveket aláírók feladata lesz. Mindenesetre óhajtandó, hogy a tervbe vett vállalkozás ne csak írott malaszt legyen.

— A csikszentimrei plebános-választás. A Lőrincz Sándor csikszentimrei plebános áthelyezésével megüresedett plebánia helyettesnek Antal József gyergyószentmiklósi segédlelkész rendeltetett ki, ki a plebánia ügyeit a választás megejtéséig vezeti. Erőteljesen szerint a hívek egyértelműleg Antal József megválasztását óhajtják.

— Halálozások. András György csikszentimrei földbírtokos sulyos csapás érte. Neje született György Erzsébet 42 éves korában folyó hó 23-án rövid szenvedés után elhunyt. Temetése folyó hó 25-én ment végbe. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

— Mayer Lipót csiksomlyói kereskedő folyó hó 19-án 50 éves korában Csiksomlyón meghalt. Halálát két fia és tízenegy testvérgyászolja.

— A székely ipar dicsősége. Izabella főhercegnő önénege 1910. évi nyarán Erdélyben nagyobb utazást tett és ez alkalommal előre jelezte, hogy megfogja látogatni az E. K. E. muzeumát is. A látogatás alkalmára M. Kovács Géza főtitkár a muzeum irodájában az egyesület régi himnuszait és Bálint Benedek művészi rajzai után neje Nagy Karolina által meterton tülle vart himnuszokból egy külön kiállítását rendezett. A Fenséges Asszonyt nagyon meglepte a kiállítás, s nagy érdeklődés között tekintett meg minden egyes darabot, sőt Bálint Benedek kéziratosrajzait rajztanárnak megbízatást is adott, hogy az E. K. E. egyik eddig kevés figyelemre méltított himnuszát számára újonnan készítesse el. Bálint Benedek és neje Nagy Karolina a kikölcsönzött minta átvételé után azonnal hozzá akartak fogni a munkához, de az alapanyagot, amelyre a himnuszt varni kellett volna, beszerezni nem tudták, jóllehet az összes európai gyárakat és consulátusokat felkeresték levelekkel. — Egy Lyoni gyár hajlandó lett volna a szövetség méterenként 50 koronáért 100 méter rendelésénél utánkésíteni. Ekkor a művészpár finom tülle mintavarrást készített és értesítette a Fenséges Asszonyt, hogy az eredeti régi himnusz alapanyaga csak nagyon magas összegért léven beszerezhető, célszerű volna a munkát párizsi tülle végmezni. A bemutatott mintavarrás a Főhercegnőnek nagyon megtetszett és azonnal elrendelte az utánkésítést. Bálint Benedekék erre nagy ambícióval fogtak a munkához és a himnusz 75 munkanap alatt el is készítették s a mult hó végén beszállították az E. K. E.-hez, ahonnan a remek darabot azonnal fölterjesztették a Főhercegnőhöz. Most érkezett el a himnusz átvételének elismerése az E. K. E.-hez és ugyanekkor a Fenséges Asszony a himnusz elkészítésénél közreműködöttéknek és Bálint Benedekéknek megköszönő levelet küldött fejezte ki. Az E. K. E. régi himnusz a 17-ik századból való és alapanyaga a legnagyobb valószínűség szerint indiai szövét. A régi himnusz a szakértők 10.000 koronára becsülték.

— Új cégvezetők a Czell Frigyes Fial cégnél. A Czell Frigyes és Fiai cég tulajdonosi közlik velünk, hogy a már sok éveken át a cégnél főhivatalnok állásban lévő Nussbächer Lajost és Fogarascshor Pétert prokuristákká nevezték ki és ezen alkalommal őket cégvezetőre is felhatalmazták.

— Halálós szerencsétlenség. Laczó Antal 46 éves gyergyószentmiklósi vasuti állomástól szekerével hazaindult. A vasuti kocsi tolatásából lovai megjődtek, a szekert elragadták és a gazda oly szerencsétlenül zuhant le a szekérről, hogy egy kerekvőző köben agyonzúzta magát. Holttestét hazaszállították.

— Huszaszer korona jutalom. Az utóbbi időben nagy mennyiségű 20 koronás bankjegyhamisítvány került forgalomba. A pénzhamisítás nyomai a romániai határig vezetnek és így nem lehetetlen, hogy a pénzhamisítók innen nincsenek messze. A bécsi rendőrigazgatóság megfelelő értesítést küldött városunk rendőrkapitányának is. Aki a tettesek nyomára vezet a hatóságokat, 20000 korona jutalomban részesül.

— **Egy csiki ember vállalkozása.** Gyergyóremetel származású Balás Jenő ökl. bányamérnök Kolosváron bányamérnöki irkát nyitott. A fiatal képzett mérnök működését Csik vármegyére is kiterjeszté, mely lépésre az a régen érzett hiány késztette, hogy a nálunk igen gyakori birtokrendeséskor, birtokfelvételeknél, osztályos egyezségeknél, ut-és vasút építésekénél, kutatásoknál, szakvéleményezéseknél, ásványvizek adományoztatásánál stb. eddig igen sokszor hiányzott a szakképzett egyén. miután magánmérnöki iroda még nincsen. A vállalkozást üdvözöljük és hiszünk, hogy Balás Jenő megtalálja működése terét nálunk is.

— **As oltár-egyesület felolvasása.** A csikszerepai oltár-egyesület folyó hó 18-án egy minden ízében művészi színvonalon álló ünnepélyt rendezett a vármegyei Vigadó hangverseny-teremben. Ezek a felolvasások, amint nem egészen taláiban elneveztek — nem régi keletűek, de a csültörtéki óriási erkölcsi s bizonyára anyagi siker után nem fél kétség hozzá, hogy a következők városunk és vidék intelligenciájának legkedvesebb és legkellemesebb művészi szórakozásai lesznek. A Vigadó nagyterme szufolásig megtelt érdeklő közönséggel, kik között ott láttuk városunk színe javát. Jólétezt szemlélőnk a helybeli polgári leányiskola és főgimnázium tanulóit, kiknek fogékony lelke gazdagabb lett és termékenyebb. A műsor első számába Mayer János és Kádár Ferenc főgimn. tanárok sikerült ének-duettje volt, melyet a közönség tetszéssel fogadott. Merzsa Juliska mint új műkedvelő, igen előnyösen mutatkozott be a közönségnek. Váradi Antalnak „Az utolsó sor” c. költeményét szavalta el nagy hatással. Dr. Száva István ügyvédjelölt hegedűjátékával oly magas művészi élvezetet nyújtott, hogy szerepléséről csak a legnagyobb elismeréssel szólhatunk. Hozzá tehetjük még azt is, hogy városunkban hasonló képzett hegedűművészt nem hallottunk. Ezután következett az ünnepély kimagasló pontja, dr. Gyarfás Tihamér brassói róm. kath. főgimnáziumi tanár felolvasása, mely mindvégig érdekesítő és magas színvonalon álló tanulmány volt. A felolvasást egész terjedelmében lapunk tárcá rovatában közöljük. A közönség hálás volt azért az áldoztért, melyet a kitűnő tanár az oltár-egyesületnek meghozott. Zajosan megtapolta felolvasását. A felolvasás után egy kis primadonna, Nagy Boriska lépett a közönség elé, ki bámulatos otthonossággal és mondhatjuk biztossággal, tiszta csengő hangon enekelt egy pár behízelt dalt és hozzá még ügyesen táncolt is. Dalait Farkas Margitka kísérte bravuros temperamentummal. Majd városunk közönsége előtt előnyösen ismert műkedvelő, dr. Imecs János ragadta magával a már ekkor felmelegedett hallgatóságot. Lágy füllemesző hangjával igen jól bánt, mely nem tévesztette el hatását. A műsort Száva István dr. zárta be, ki hegedűvel egy pár igen szép magyar népdalt adott elő. Ugy tudjuk, hogy a fiatal művész épen úgy banik a zongorával, mint a hegedűvel. Az enek és zenezzámokat Nadasdy Béla zenetanár kísérte zongorán. Elismeréssel vagyunk a lelkes rendezőség, főleg Császár Jolan igazgató és dr. Szekeres József pleháns iránt, kik fáradságot nem ismerve, összehozták ezt az igazán nagy sikerű ünnepélyt.

— **A csikszerepai munkásbiztosító évi jelentése.** A csikszerepai kerületi munkásbiztosító pénztár most küldötte meg szerkesztőségünknek 1911. évi jelentését. A 43 nyomtatott lapra terjedő hatalmas jelentés eienek dokumentálja, hogy a nemzet életére is kiható mily nagyfontosságú hivatást gyakorol a munkásbiztosítás szociálpolitikai törvénye. A pénztár a munkásbiztosítás ügyét azon a területen, melyre hatáskörük kiterjed — a törvényi intézkedések nemese értelmében kifogástalanul szolgálja. — Merzsa Rezső elnök és Józsa Géza igazgató a közgyűléshez tett jelentésükben beszámolnak azokról az alapvető munkalokról, melyek a pénztárt az első öt év alatt a mai színvonalra fejlesztették. Az építés és alkotás munkája azonban meg nincs befejezve; a munkásbiztosítás különböző ágazatainak egyes gépezetei meg nem funkcionálnak azzal a precizitással, mely nélkül az intézmény humanus hivatását teljes tökéletességgel be nem toltethi. A pénztár működésének ma már egyedüli akadályai azon ellenszenv, melyet a munkaadóknak bar egyre apadó, de azért jelentékeny része az intézménnyel szemben a törvény végrehajtásának ötdik esztendőjében is meg mindig tanusit és melynek következményei: a bejelentési kötelezettség teljesítésének és különösen a járulék fizetésének következetes elmulasztása. A jelentés beszámol részletesen a székház vásárlásáról, annak felavató nagyszabású ünnepélyéről, a taglétszámról, mely az elmúlt évben 11000-re ruggott, a tagjárulékokról, a betegsegélyezés és orvosi ellátásról, a balesetbiztosításról, a választott bíróság működéséről, az igazgatásról és ügykezelésről, végül a szármadásáról és költségeljárásáról. A szármadás és költségeljárásról a Gál József elnöklete alatt álló felügyelő bizottság kedvező javaslataival megy a t. hó 28-án d. e. 10 órakor, a városi tanácskozás: termében tartandó közgyűlés elé, melynek tárgya az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentésének és az 1911. évi szármadásának tárgyalása és határozathozatal; a

jelentés tudomáról vétele, a felmentvény megadás és a felesleg hováfordítása, valamint az 1913 évi költségeljárás megállapítása. Tárgyalás alá kerül továbbá az alapszabályok módosítása, az igazgatóság jelentése a pénztár székházának megvásárlásának tárgyában és végül a póttagok megválasztása fog megjelenni. Az évi jelentés egyes részleteire még visszatérünk.

— **A patronáza és a tanítóság.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter tudvalevőleg rendelkezést bocsátott ki a tanító patronáza-tevékenysége tárgyában. E rendelkezés szigorúan felhívja a tanfelügyelőket, hogy minden tanítóról tegyenek jelentést: mit tett a patronáza szolgálatában. Aztán így folytatja a rendelkezés az említett jelentések és feljegyzések csak arra szolgálnak eszközül, hogy az ily munkásságot érdeme szerint jutalmazni módomban legyen és kijelentem, hogy a patronáza-tevékenységet a minden év karácsony táján szokásos jutalmak utalványozásánál, az állami elemi iskolai tanítók helyi előléptetésénél és a nem állami iskolai tanítók személyi pótlékánál engedélyezésénél különösen figyelembe venni szándékozom. Szóval a patronáza-munka a tanítónak ezután épp oly hivatali kötelessége, mint a tanítás.

— **A József kir. herceg szanatórium egyesület évi közgyűlése.** Az Angusta kir. herceg és József kir. herceg védnöksége alatt álló József Kir. Herceg Szanatórium Egyesület folyó évi közgyűlést június 9-én tartja Budapesten. A közgyűlésre az egyesület tagjai és azok akik május 17-ig tagokul beléptek, a Budapestre való utazásra és visszautazásra félruvasuti jegy-kedvezményben részesülnek. Felkérem a helyi fiók t. Tagjait, sziveskedjenek velem május 17-ig tudatni, hogy közgyűlésünkön részt vesznek-e, hogy Budapestre az egyesület központi irodájában a vasuti jegy váltásra szolgáló igazolványról idejében gondoskodhassanak. Dr. Fejér Antalné, a József Kir. Herceg Szanatórium Egyesület csikszerepai főtitkárjának elnöke.

— **A vármegyei tanító-egyesület gyűlése.** A csikvármegyei általános tanító-egyesület folyó évi június 1-én d. e. 10 órakor kezdődőleg a csikszerepai állami elemi iskola épületében gyűlést tart, melyre felhívjuk érdeklődőket figyelmét. A tárgyszorozat a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzői jelentés az egyesület működéséről. 3. Fizetés- és nyugdíjügy. Előadja Kajta J. 4. Felolvas Földes Z. 5. Elnöki előterjesztések. 6. Jelentés a pénztár állapotáról. 7. Indítványok. 8. Tisztaújítás. Csikvármegye, 1912. április 22-én. Kovács Ignác egyesületi elnök, Eltnes Lajos egyesületi jegyző.

— **Lakásdrágaság.** A gyergyószentmiklósi állami és közigazgatási tisztviselők a napokban népes értekezletet tartottak a lakásbárok javítása tárgyában. Az értekezlet elhatározta, hogy terjedelmes memorandumot fejtik ki sérelmeiket, melynek megszerkesztésével Fereintial G. Henrik gimnáziumi igazgatót, Orel Dezső polgármestert és Puskás Adolf városi főjegyzőt bízták meg.

— **Méhészeti tanfolyam kisgazdáink részére.** A m. kir. földmívelésügyi Minisztérium által Marosvásárhelyen létesített minta méhészeti és erdőléryési kisgazdák számára 1912. május 6-tól május 24-ig tanfolyam fog tartatni. A tanfolyamon résztvevők ellátási segélyképen napi 2 koronát kapnak. Ezen kívül a szegénysorú és távol-lakó hallgatók utiköltség megtérítésében is részesülnek. A résztvevni szándékozók felhívhatnak, hogy bélyegmentes kérelmüket az Erdélyi (székelyföldi) miniszteri kirendeltséghez címezve, a Maros-tordavármegyében lakók közvetlenül Marosvásárhelyre, a csikvármegyeiek Kis Erő kirendeltségi megbízott ur címére, Csikszerepa, mielőbb nyújtsák be.

— **Triesti általános biztosító társulat** (Assicurazioni Generali) Budapest, V., Dorottya utca 10. és 12. A „Közgazdaság” rovatában közöljük a Triesti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali) e legnagyobb, leggazdagabb és legrégebbi biztosító intézetünk mérlegének főbb adatait. Teljes mérleggel a társulat mindenkinek, aki e célból hozzá fordul a legnagyobb készséggel szolgál. Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítmány-, üveg- és betörés elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a Magyar jég- és viszontbiztosító r. t., baleset- és aszavatossági biztosításokat az Első o. általános baleset elleni biztosító társaság, valamint keszségi és óvadék-biztosításokat, elutalajdonítás, lopás, hűtlen kezelés és szikkasztás elleni biztosításokat és versenylóvak. Telivértek és egyéb értékesebb tevényesszállatok biztosítását a „Minerva” általános biztosító részvénytársaság számára. A csikszerepai ügynökösség: Agrár Takarékpénztár marosvásárhelyi fiókja.

— **Különbő lovaslás Csikszentkirályon.** Azt mondják, az egyszerű csiki székelynek két esze van. Tény, hiszen az állítás lépten nyomon realitást nyer, problémát csak az képes, hogy az alábbi, nehebb illő ügyelenséget melyik-kel követte el. Községünk egyik lakosának nagyon ruggott a lóva, egy hogy megválaszása óvatosságot a kellő ügyességet kívánt. A nagyszabású összegyűlt atyafiak nem tudták mitévők legyenek; hosszas tanácskozás után azt eszelték ki, hogy felhívják a gerendára, mert a ló, ha a lába alatt talajt nem érez, azonnal megázódul, vagy a vér a lábaiba száll a nem tud rugni. A legtöbbnek meg épenséggel az volt a nevetéses véleménye, hogy a ló, ha a lovagban lóg, azon téri a fejét, hogyan agorják le a leg gondolkozva, rossz tulajdonság-

ról, a rugásról megfoledekzik. — Elhatározásukat csakhamar tett követte. Szegény jószágot összeviszta, egy csikiasan megbogorva, felhúzták, megfoledektek azonban arról, hogy minden lónyelnek, ha még a magában lóg is, szüksége van levegőre. A „kötélből” ugyanis szegény lónak még a nyakára is tekerének bőven, mintha nem vasalni, hanem egyenesen felakasztani akarták volna. A tulerő győzött s mostoha sorra jutott állatunk lassan emelkedni kezdett, a mikor már egy méternyi magasságból lógtak le a lábai, az atyafiak nagy lelki nyugalommal hozzá fogtak a vasaláshoz. A nagy má elkészült, az atyafiak azonban szörnyen osodálkoztak, hogy szegény párát a tulvilági utra készítették elő.

— **Csak Mauthner fele magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vevők kárára lehetséges.**

— **Felvétel a flumel haditengerészeti akadémiába.** A flumel cs. és kir. haditengerészeti akadémiában a következő 1912/13. iskolai év kezdetén előreláthatólag 40 egészen ingyenes és feldíjmentes kincstári és fizetéses alaptitányi hely fog betölteni. Felvételnek 14 évet betöltött, de 16 életévet túl nem haladott négy középsikolát végzett tanulók. Pályázati határidő június 30. Részletes feltételek megduthatók az alispáni hivatal katonai előadójánál.

— **A máv. új személydíjssabása.** A magyar államvasutak az új személydíjssabására vonatkozólag a teljes menetdíjtáblázatot — kilométerenként való távolságok szerint összeállítva — közzétette. Az új díjssabás 20—30%-os emelkedést mutat és július 1-én lép életbe.

— **Körrendelet az átvonuló katonaság élelmezéséről.** A hivatalos lap közli a honvédelmi miniszternek az összes magyar és horvát-szlavonországi törvényhatóságokhoz intézett. körrendeletét, melyben a közös hadsereg és a magyar honvédség legénységének (örmeesterei rendfokozattól lefelé) átvonulás alkalmával a szállásadók által kiuzogáltatandó étkezésért katonai részről fizetendő térítési összegeket a következőképp állapítja meg: a dunáninneni kerületben 62 fillér, a dunántúli kerületben 65 fillér, a tiszáninneni kerületben, 60 fillér, a Királyhágón túli kerületben 57 fillér.

— **Uj iparvasút Csikmegyében.** Gyergyóvárhely állomástól Putna és Orova községekben keresztül 33 kilométer hosszú iparvasutat épít a Kivavasuti Forgalmi r. t., amelyet saját üzemeiben fog tartantani. A vasuton főleg a környékben elterülő erőkől kitermelésre kerülő faanyagot és a vonal mentén levő fűrésztelepeken feldolgozott fűrészárak fognak Gyergyóvárhely állomáshoz elszállításra kerülni. Tekintettel arra, hogy nehezebb jellegű pályáról van szó, továbbá azért a vasuton kezdetben is évenként mintegy 8000 waggon anyag kerül elszállításra, a vasut 13.74 kg. nincsen dereszerű felépítménnyel teljesen a közforgalmi vasutak jellegében épül. A forgalom 10 tonnás horlképességgel rugós szerkezeti kocsiakkal és 140 lóerű gőzmozdonyokkal lesz lebonyolítva. A vasut építését, melynek költsége közel másfél millió korona, a cég megkezdte.

— **Mi kellene a gyümölcsben, szőlőben?** Egyelőre jó idő, mondja a magyar gazda. De kell más is. Kerítés. A kerítés nélküli gyümölcsös, szőlő ezt a nevet alig érdemli. És a mióta a Delta című versenyen kívüli kerítés anyagot oly olcsón, jutányosan szállítja Kollerich Pál és Fiai (Budapest, Ferencz-József rakpart) hírneves cég, azóta nem képez gondot a gyümölcsösöknek, szőlőnek vadasakertnek elkerítését. Olcsóság, tartósság, szilárdság egyaránt ajánlják a magyar gyártmányt. A cég bérkinek küld egy egyszerű levelezőlapon nyilvánított óhajátára küld árjegyzékét.

— **A felesleg szerkeztő felmondási ideje.** A Magyar Állam című politikai napilap megaztánván, felesleg szerkeztőjét, Szemerecz Emilt, felmondás nélkül elbocsátották. Vitásánál válna a felmondási idő, — a mint a Jogtudományi Közlönyben olvassuk — a Curia azt egy esztendőben állapította meg. A megokolás így hangzik: Figyelembe vétetett, hogy egy ilyen politikai napilap vezetése és tartalmának összeállításra sok előismeretet, tanulmányt és nagy, igen gyakran szerleltt korlátolt idő alatt és azonnal elvégzendő szellemi munkát igényel, továbbá, hogy a felesleg szerkeztő azon állásánál fogva egy a magánosok, a közönség és a hatóságokkal szemben a lap tartalmáért felelősséggel tartozik, hogy munkálkodása tehát a lapban közösteni kívánt összes cikkeket irányítására és szigorú felülvizsgálására is kiterjed, és így a társadalmi és politikai élet minden viszonyában teljes jártasságot és tudást igényel. Mindezekre, valamint arra

való tekintettel, hogy hasonló állásban leendő újabb alkalmaztatásra az ily állások kevés volta miatt ritkán nyílik alkalom, a felperes javára egy évi felmondási idő megállapítása indokolt.

— **Mezőgazdasági tanfolyam néptanítók és gazdasági tanítónők számára.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter a kisebb fokozatu ismétő iskolához a gazdasági tárgyak tanítására hivatott népiiskolai tanítók gazdasági kiképzése céljából folyó évi július hó 18-tól bezárólag augusztus hó 18-ig az algyógyi, adai, békecsesbati, bronzbányai, hódmezővásárhelyi, jászberényi, karcagi, lugosi, pépai, rimaszombati, nagyszentmiklósi, szegedvári, szilágysomlyói, szabadkai és csáki (ezelött Csákvár, Temes vármegye) földmives iskolánál 20—20 ésezesen 300 néptanító, folyó évi július hó 1-től július 31-ig terjedő időben pedig a kecskeméti földmives iskolánál hasonló céllal 20 tanítónő részére mezőgazdasági tanfolyamot rendez. A tanfolyamon résztvevő tanítók (tanítónők) 100 asz: Egyszáz korona segélyt élveznek, melyből 40 korona ellátási díj levonása után 30 korona a jelentkezéskor, 30 korona pedig a tanfolyam befejezésével fog kifizetelni. A tanfolyamon résztvevő azon néptanító (tanítónők) részére, kik a legnagyobb szorgalmat és a legjobb előmenetelt fogják tanusítani a földmívelésügyi miniszter minden egyes iskolájánál egy-egy 100, 50 és 50 koronás összesen három jutalmat engedélyezett. Ezeket az ösztönzőket lehetőleg szert a miniszter kiküldöttje a vizsgán fogja az illetőknek odaítelni. A tanfolyamokra tényleg alkalmazásban levő olyan néptanító (tanítónők) vétettek tel, kik mezőgazdasági tanfolyamot még nem végeztek. Felvételi kérvényt a földmívelésügyi miniszterhez kell címezni és folyó évi június hó 1-ig a tanítónők pedig folyó évi május hó 20-ig az illetékes tanfelügyelőségnek benyújtani. A jelölést a tanfelügyelőség javaslatára a vallás-és közoktatásügyi miniszter teljesíti. —

— **Csikszentmiklósi szinelődés.** Törvén nem hitte, hogy Krisztus feltámadt, amíg közvetlen szemlélet útján meg nem győződött róla. Éppen ehhez hasonlítható a vidék és Csikszentmiklós községe, mert folyó hó 14-én közvetlen szemlélet útján győződött meg a műkedvelő társulat reményeséget és várakozást fölllító produkciójáról, melylyel be is bizonyította azt, hogy kifogásolható egyetértésével és összetartással is lehet szepet fölmutatni.

Hogy mily nagy volt a közönség érdeklődése eziránt, példa rá az, hogy a teremben emberember hátán tolongott és sokan vissza is mentek, mert még a bejáratot se közelíthették meg. Ezek kedvéért 21-én meg is kellett ismételni az előadást Tuzsás nélkül mondható, hogy ilyen anyagi siker nem koronázta a szentmiklósi műkedvelők fáradozását, mert a sok kiadást levonva 157 kor. 86 fillérrel gyarapodott az orgona-alap. Felülkizettek a következők: Dr. Sándor Gyula 5 kor., Vákár Lajos 5 kor., Lőrincz Sándor pléb. 4 kor., Gál Ferenc 4 kor., Kassay Lajos, Nagy Antal, Pototzky Pál 3—3 kor., Harangozó József 2 kor. 50 fill., Cseh István, öv. Bálint Jánosné, Betegh Gyula, Balló Imre, Gergely Gergely, Pototzky Gergely, Cseke Ferenc (felszegi), Benedek Manó, Bodó József, Fazakas József, György István, Hajnó Ignác, Czaka Béla, Niaszt Jakab, Szentes Gergely, Csizsér Imre, Mikó Bálint, Kicsid Géza, Konecz István, Eltes Lajos és Botár Adolf 2-2 kor., Baká János 1 kor. 60 fill., Gözsi Árpád, Agner Béla és Gombos 150-150 kor., Bálint Ferencné, Virág Mihály, Gál Imréné, Baky Károly, Dávid Anna, Kotsagh Sándor, Bálint Károly, György János, Adler Issák, Pototzky Márton, Nuri-dzsan Márton, Kovács Zsigmond, Antal Gyula, Korda Gyula, Solymosi N., Kovács János, Gál Lina, Miske Gyuláné, Pototzky A., Nagy Gyula, Szapos Demokos, Grünwald Albert, Veress Elek, Imre Árpád, Simon Ferenc, András György, Kristó Albert, Bartalis István (hídi), Szász Gergely, Farakas Lajos, Csizsér Vilmos, Keller István, Dr. Albert Gábor, Péter Balás és Györfi Ignác, 1-1 kor., Bálint Ignác, Mihály Márton és Lukács Dénes 60-60 fill., Kéglí Ferencz, Sándor József, Beké Ágoston, Kotsagh Károly, Kamilló Károly, Simon Ádám, Péter Gyula, Udvary József, N. N., Kencse Károlyné, Bors István, Benedek Antal, Gergely József, Sándor Margit, Márton Ignác, öv. Szántó Györgyné, Imecs József, Cseke István, öv. Székely Ignác, Szapos László, Ince Gábor és Szász Péterné 50-50 fill., Barcsay Dénes, és Miklós Gyula 40-40 fill., Szorbai 30 fill., N. N. és Szabó Elek 20-20 fillért. Ugy a fölülkizetéseket, mint a megjelenésért e helyen mond hálás köszönetet a rendezőség.

— A m. kir. szab. osztályosajáték köismerten nagy nyereai esélyei, meg a sorjájátko jellemző mintaszertti és immár tízenöt esztendeje előremert szoliditása ügyvitel eredményeként a közönség e sorsjegyeket főnállásuk óta ollyannyira megkedvelte, hogy azok rendszerint már az első házasi napot megelőzőleg teljesen elfogynak. A most sorsa kerülő XXX sorjájáték 1. osztályának házaiai folyó évi május hó 22. és 24. napjain kezdődnek.

— A kerületi munkásbiztosító pénztárak az építetők figyelmébe ajánlják, hogy az építőiparosok munkásbiztosító járulékaiktól 6k felölők a ha e járulékok a vállalkozón behajthatók nem volnának, ugy azért az építetők felelős.

Pályázati hirtetés. A nagyszebeni tanítóképző intézet 1-8 osztaályába a következő 19. 12. 13. iskolai évre felvételre a következőkkel teltöltött olyan leányok, kik a felső leánynevelőiskolát, a polgári vagy telebb leányiskola, vagy a gimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvényeket alapjára törtenik a fölvetel. A fölveteli kérvényekhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevél. 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző tanévről s a z ideai első félévi értesítél. Az évrégi bizonyítvány június hó 30-áig feltétlenül beküldendó. 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodonán a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kiteendő, hogy benulakó vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Bennulakási havdíj 38 korona. A kérvényeket az intézeti igazgatóság június hó 15-éig kell benyujtatni. A fölvetel július hó első napjában lesz előtérve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyerne. Az 1-8 évfolyamra felvendő növendékek közül kilenc növendék 120—120 korona ösztöndíjjal nyer. Az ösztöndíjas helyre folyamodonó szegénységi bizonyítványt is mellékeljenek. A II., III. és IV. osztályba szintén vehetők fel új tanulók, ha kiharadás folytán hely ürösedik. A bennulakásról prospektusát szivesen küld az igazgatóság. Nagyszeben, 1912. április 15-én. Dr. Bilinszky Lajos tanítóképzőintézeti igazgató.

— **A felcikai tanítók gyűlése.** A csikvármegyei r. k. tanító-egyesület felseliki főiskőre évi rendez gyűlést Csicsóban, az elemi iskola termében, folyó évi április hó 30-án tartja, a következő tárgyszorozattal: 1. 9 órákor isteni tisztelő. 2. A helybeli tanítók örörend szerinti tanítanak. 3. Előnöki megnyitók. 4. Tanítások bírálata. 5. Elnöki előterjesztések. 6. Szavál: Bara Ignác kertárunk. 7. A tagsági díjak és hátrálékok feltételek lefektetése. 8. Elnök lemondása folytán új elnök választása. 9. A jövő gyűlés helyének meghatározása. Tájékozásunk megfigyesszük, hogy az előnöki előterjesztés alkalmazva előforduló fontosabb pontok: a tanszermuzeum körítése: a beszámolás a tagok szociális mitkődéséről: a tanítók fizetésrendezésének kérdése: az egyházban való tanítás; szükség van-e az erd. szövetségi tagnágra? Váróttalva, 1912. április 20. Pálosi Géza. jgyező. Péter Sándor, elnök.

— **Hirdetmény.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 1911. évi szeptember hó 27-én kelt 53576 és f. évi március hó 29-én 12011 számu rendeletével a Héjjasfalva gyimesi állami közüt 87—88 szakazán lévő 21 és 4.0 m. nyílású Somló patak hidnak kőalépitményvel és vasbeton fedlappal való ujrálópitését engedélyezte. A fentemlített munkálatok kivitelének biztosítása céljából az 1912. évi május hó 13-ik napjának d. e. 11 órájára a csikvármegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségeben tartandó nyilvános versenyárgyalás hirtettetik. Az alépitményre és vasbeton szerkezetre csak együttes ajánlat nyujtható be, azonban az egész hidnak vasbetones beton szerkezettel leendő megépítésére is tehető ajánlat. A vasbeton fedl-p, illetve az egész hid az ideiglenes közlekedés biztosítása céljából két részletben építendő, melynek módozatai a XI jelű részletes feltételek 9-8-ában van körülírva. A vonatkozó műszaki művelet az alulírott hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthető, ugyanott az ajánlati költségvetések évenként 70 fillért, az ajánlat mintá pedig díjtalanul megzsereshetők. Azok az ajánlattevők, a kik a munkálatt teljesítésére a törvényes képesítés nem bírnak tartoznak már ajánlatukban képesítésé bír megbíratat megnevezni és annak képesítését igazolni oly polgárok kik a kereskedelemügyi miniszterium, illetőleg a csikvármegyei államépítészeti hivatal hivatali felügyelő tele alatt munkálatt meg nem teljesítettek, tartoznak szállító képesiségüket és megbízhatóságukat igazolni. A versenyzeni ohanjók felhivatnak, hogy a fentebb munkálattok végrehajtásának előállására vonatkozó zárt ajánlatokat az ajánlati költségvetéssel együtten a kitűzött nap 10 órájára a nevezett hivatalhoz anynyival is inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni. Az ajánlatok az ajánlati költség összes 5 százalékanak megfelelő bánatpénznek az állampénztárnál, adóhivatalok, vámhivatalok, sóhivatalok stb. törtent letétetét igazoló pénztári nyugra csatolandó. M. kir. államépítészeti hivatal.

CSARNOK.

Szentkereszthy István házassága.

— Nagyságos asszonyom — folytatta tovább hántán arisztokratikus kifejtéssel Szentkereszthy, megígásva monokliát — én csak ismétlem azt, amit már az imént mondtam. Én feleségül kérem Lujsikát asszonyt.

As örökké mosgolódó, kövér asszony nagyosan mustrálta végig a kórot. As pedig imperitinos arcával folytatta:

— Parancsolja tán, hogy megforduljak? Alakom elismerten kitűnő, egészen fogom semmi kívánni valót sem hagy hátra. Pompásan virok és tenniszessék, irni olvasni is tudok. Csaklódóm I. Andrától kapá a Szentkereszthyet, mit apától Kohn Jákob vett meg huszonnegy esztendeje.

As anyójelölt hangosan felcacagott.
— Azt hiszem, már eleget is tudok Szentkereszthy urról. De talán lenne kegyes némi felvilágosítást adni a házasságra tartozó kérdésekről is.

Szentkereszthy mélyen meghajolt, szörnyű komolyan igy felelt.

— Nagyságos asszonyom. Két ilyen kérdés van. As egyik, mit csináljak a szeretómmel. Erre majd én felelek. A másik: mit csináljak negyvenezer korona adóssággal. Erre majd felel nagyságos asszonyom. Ily módon a függő kérdések megoldatnak.

Vargáné arcáról eltűnt a mosolygás és szörogu hangon beszélni kezdett:

— Hagyjuk a mókát uram. Elvégre életbevágó dolog ez. Önbe belebolondult egyetlen leányom, kit sokáig figyelemre se méltatott. De amikor megtudta, hogy a dúsugdrag Varga filzáeresnek a leánya, a nagy vagydon egyedüli várományosa, kezdte észrevenni. S íme, hogy adóssága elérte a kerekzám negyven- ezer koronát, mint kéré kapogtat nálunk. Arcán az elbizakodott emberek kaján mosolyával... As asszony egészen túlsze jött, felugrott a puha karosszékéről. — Arról nem beszél, hogy miből akarja eltartani a feleségét? Van e valami foglalkozása? Tud-e valamit?...

Szentkereszthy méltatlankodva emelte fel kezeit.

— Nagyságos asszony, ne legyen igazságtalan. Hsz előre bocásjítottam, hogy tulok vivni, és teniszezni. Ehez még hozzáfűzhetem, hogy lovagolok is mostanában — sajnos csak váltón. — Foglalkozás? Minek az? Higgye el nagyságos asszony, ám ugyis nagyon el vagyok foglalva. A társadalmi élet, az ismerősök a klub, mind-mind nagyon elfoglalják az időmöt... Megazután a nábob Varga leányának férje nem hordhat zsákot a hátán? — Egy pillanatra elhaltogott, majd bizalmasan simogatta meg Vargáné husos karját.

— Megléssa mama, megölünk a kamatokból is.
Vargáné már nem is hallgatott reá, Szemei előt megleten egy sovány, fekete emberke, bő kobáthán, kendővel a nyakán. Varga ur a filzáeres. Hajnalról késő estig szaladgált, tett-vett, számolt, spekulált, törte a fejét a hónap végén boldogan. Mésélte sipító hangján megint gazdagabb vagy mamuskám. Amit élete árán összegyűjtött az ura, azt elfecseréltesse ezzel az emberrel, aki hivalkodik dologtalan-ságával... Megkéményitette a szívét.

— És ha azt mondanám kedves Szentkereszthy, hogy a leányomat és a pénzemot nem adom önnek?

A kéré tréfás komolysággal szorította kezét a szívére.

— Akkor elmennék és meghalnék. A cinikus válasz kihozta végleg sodrából az asszonyt dühösen kiabálta.

— Nem adom, érte. Nem adom! Szentkereszthy remegő hangon, lemondóan monda.

— Akkor hát nagyságos asszonyom kezét kérem — utolsó kézcsookra.

Mielőtt azonban a nő megfellehetett volna, egy sápadt, fekete leány rontott be az ajtón. Egyenesen Vargánéhoz szaladt, keserves zokogással karolta át őt.
— Anyuskám ne öl meg, anyuskám ne utasisd el a piást! Hisz ó nem tehet róla, hogy aze gyény. Minek nekünk anyyi pénz? Nekem csak a Pieta kell...

Szentkereszthy láthatólag kellemetlenül érintette a sajós jelenet, Vargáné azonban megnyhult.

— Ne sirj Lujsikám. A te kedvedért nem utasítom vissza... Szentkereszthy, — szóit a férfibsz — mert leányom szereti magát, hajlandó vagyok önhöz adni, de keressen valamit foglalkozást. Van elég befolyásos atyafija. Dugják be valahová, ha csak cimzotesnek is. Egy hét múlva várom a választ.

Szentkereszthy nagyot lélekezett, mikor künt volt az utcán. Örült, mint az ember, ki az utolsó pillanatban áll el valami bün elköveté-

sétől. Eszébe jutott, hogy ő Lujsikát nem szeret, nem is tudná szeretni. Kladjá magát a pénzért? Mert adóssága van? Gondolkozva bankutolt haza felé.

Hat óra múlt, a gyárakból mentek haza a munkások. Siettek haza családjukhoz Szentkereszthy Iduiskára gondolt, a szeretójére... Ilyen munkás leánya volt az is. Ki érte elhagyta otthonát. Ragaszkodó, hűségos és jó. Ú is szereti. És mégie pénzért alakarta úni őt magától... Itt asután eszébe jutott az is, hogy államtitkár nagybátyja valami jó pár ezer koronás szinekuruval কিনata meg elő- elött... Megállt egy pillanatra. Majd kemény elhatározással sulta magának.

Elfogadom. És feleségül veszem Iduicákat. Ha már munkás vagyok, munkás lány illik hozsám.

Ezen az ötleten megvigasztalódva, szapora léptekkel boldogan sietett haza...

IRODALOM.

Batthyánum. Irta: Gyárfás Tihámér brassói rom. kath. főgímna tanár. A „Batthyánum” az erdélyi egyházmegye történetéhez gyűjt adatokat és annak emlékeit ismerteti. Megjelenik évenként egy, esetleg két kötetben. As első kötet 11 lven 37 ábrával jelent meg. Ara bértmentes szállítással 2 korona 20 fillér. Csakis a szerkesztőnél — Brassó, főgimnázium — rendelhető meg, legcélszerűben a pénz előleges beklődése által. Könyvárás utján nem kapható. A tisztjövodelem a gyulafehérvári egyházmegyei muzeum javára fordítatik. A könyvet melegen ajánljuk könyvbarátok figyelmébe.

Szerkesztői üzenetek.

P. A. A könyvet ajánlatunkra nem kaptuk meg, aszoban igen szivesen vendék, ha pótlólag megküldöné. Ugy látszik eltévedt. A beklődött cikre levélben tesszük meg észrevételünket — lehetöleg meg ma. Ezuttal későn érkezett.

B. Megkésztett, jövő számban okvetlen hozzuk szószertit. Köszönet.

T. L. Igen sok aktuális tárgy és kézirat miatt ezuttal nem közölhetjük, de később lehet, hogy sor kerül rá.

K. D. Sajnálattunkra nem közölhető.

KÖZGAZDASÁG.

A Triesti Általános Biztosító Társulat.

(Assicurazioni Generali) folyó évi április hó 4-én tartott 80-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1911. évi mérlegot. Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1911. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkészségek 1.189.790,207 korona és 74 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 51.905,357 korona és 81 fillerre rugtak. As életbiztosítási osztály díjtartaléka 24.588,447 korona 87 fillérrel 351.843,680 korona 02 fillerre emelkedett. As életbiztosítottak osztályaikája 6.987,470 korona 49 fillért tesz ki. A tüzbiztosítási ágban, beleértve a tűkbüvezbiztosítást, a díjbevétel 18.155,625,823 kor., biztosítási összeg után 31.117,251 korona 84 fillér volt, miből 10.777,655 korona 29 fillér viszontbiztosításra fordítottat úgy, hogy a tiszta díjbevétel 20.339,590 korona 55 fillerre rugott és ez összegből 14.714,913 korona 09 fillér mint díjtartalék minden tehértől menten jövő évre vitették át. A jövő években esedékessé való díjkötelezvények összege 148.108,144 korona 98 fillér. A betörésbiztosítási ágban a díjbevétel 1.494,546 korona 70 fillerre rugott, miquől levonván a viszontbiztosítást, a tiszta díjbevétel 816,101 korona 49 fillért tett tett ki. A szállítmánybiztosítási ágban a díjbevétel kitétt 5.133,335 korona 29 fillér, mely a viszontbiztosítások levonása után 2.339,845 korona 58 fillerre rugott. Károkért a társaság 1911-ben 45.723,647 korona 90 fillért és alapítása óta 1.063.798,459 korona 33 fillért fizettet ki. E kártérítési összegből hasznákra 211.795,053 korona 79 fillér esik. A nyereség-tartalékok közül, melyek összesen 23.957,883 korona 59 fillerre rugnak, különben kiemelendők: az alapszályszerinti nyereség-tartalék, mely 6.804,335 korona 18 fillért tesz ki, az értékpaprok árfoalyami ingadozására alakított tartalék, mely az ideai áttalással együtt 14.963,260 korona 76 fillerre rug, továbbá felemlítendő a 160.000 koronára rugó ketes követeles tartaléba és az ingatlau tartalék, mely az ideai áttalással 2.031,287 korona 65 fillért tesz ki. Készvényenként 700 arany frank osztalék körül kitizesse. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek előranggu értékekben vannak elhelyezve, az ideai áttalások folytán 392.746,965 korona 47 fillérről 416.840,622 korona 40 fillerre emelkedtek, melyek követelesképen vannak elhelyezve: 1. Ingatlauok és jelzálog-követelesök 101.703,390 korona 60 fillér. 2. Életbiztosítási követelesekre adott kölcsönök 36.489,995 korona 03 fillér. 3. Letéteményezett értékpaprokra adott kölcsönök 4.961,098 korona 36 fillér. 4. Értékpaprok 249.564,355 korona 85 fillér. 5. Követelesek államoknál és tartományoknál 19.182,014 korona 70 fillér. 6. Tárca-váltak 634,457 korona 05 fillér. 7. Késspénz és az intézet követelesei a hitelezők követelesének levonásával 4.305,309 korona 81 fillér. Összesen 416.840,622 korona 40 fillér. Ezen értékekből 82 millió korona magyar értékekre esik. Ezen alkalommal arra utalunk, hogy az Assicurazioni Generali legújabb leányintézete, a „Minerva” általános biztosító részvénytársaság Budapesten a keresési és óvadék-, valamint az eltulajdonítás, lopás, hűtlen kezelés és sikasztás elleni biztosítást, nemkülömben a versenylvonalak, telliváltak és más értékesőbb tevénszálattok biztosítását veszte be, mint új ágazatokat hasznáiban.

A gyümölcsfák és kertí vetemények műtrágyázása.
A gyümölcsstermelés, különösen pedig a zöldség-kerészet ma már egy rendkívül nagy fontosságú mezőgazdasági ággá fejlődte ki magát, amidőn nemcsak a házak mellett lévő kis kertekben, hanem esztők földelken is nagyban termesztek a zöldségtér-

léket, amellyel nemcsak a magyar városok szükségletét fedeztik, de a melyet igen-igen nagy mennyiségben külföldi nagy városok élelmezése céljából vámvonalain tulra is szállítunk. Nagy fontossága kérdés tehát különösen a zöldségstermelést, de a gyümölcsstermelést is jövodelmezésből teneni. A mezőgazdasági ágak jövodelmezésből tételenél elődorangu fontossággal bír a talaj minőségze, az abban foglalt táplálók anyagok mennyiségze. A szükségelt táplálók anyag mennyiségét azonban egyedül istállótérágyával csak nagyon kevés gazda tudja megadni annyival is kevésbbé, mert az istállótérágya nem tartalmaz minden növényi táplálók anyagból annyit, amind nagy zöldségstermelés, s nagy gyümölcsstermelés előérésze elegendő volna.

A modern gazda ezért a műtrágyák segítségét is igénybe veszi ma már anynyival is inkább, mert ezeknek segítövelőly olyan mennyiségű és olyan minőségű táplálók anyagot juttathat a talajba, a minőre és amennyire az illető talajnak éppen szüksége van, az által sokkal, de sokkalta nagyobb terméseteket és nagyobb jövodelmeket érhet el. Gazdálak javérésze azonban egyáltalán nem tudja, hogy a műtrágyákat hasszonan lehet alkalmazni a zöldségstermelés és a gyümölcsstermelésnél, még kevésbbé tudja, hogy milyen módon kell azokat használni. Ennek eredményze, hogy a gyümölcsfákat egyáltalán nem trágyássák, a kertí vetemények alá pedig csak szerves trágyát adnak, aminek az a következményze aszúan, hogy sem gyümölcsből, sem zöldségsterléből nem elég nagyok a termésetlakot.

A fentebb megnevezett kitűnő munkának az a hivatása, hogy szerzö sajtó tapasztalatából, s az es irányu külföldi és hazai kísérleti eredményeiből rámutasson a műtrágyák hasznos alkalmazására. E nagy gondalú ászévelöltött tanulmány hasznos és könnyen érthető utmutatást ad úgy a nagyobb gyümölcsstermelés és kertészsékek, mint mindazon gazdálaknak, akik kertészsékeiket előszeretettel foglalnak, s akiknek kie kerje talán anyagi hasznót nam is nyujt, de örömet okoz az, ha szebb, jobb és nagyobb mennyiségű gyümölcsöt képen termeloi, s a kik tehát a célszerben és helyesen alkalmazott műtrágyákkal éppen úgy érhetnek el az eddigiénél jóval nagyobb termésetlakot, mint a kereskedelmi kertészek nagyobb jövodelmet.

A műtrágyák jövodelmezéséhez a megjelölt számas kísérleti folytán semmi kétség nem fér, a siker csupán attól függ, hogy esen trágyákat termeszteszőknek megfelelő módon alkalmazassuk, amit mindenki könnyen megtanulhat, aki a fűzetet ászolassa, amely néltalálözhetelen lesz eszentel minden kertész könyvtárában.

Megrendelhető a „Patria” r.-t. gazd. aszékönyvkereskedésében, Budapest, IX. Üllői-út 25, 2 koronáért.

Kiadó üzlethelyiség és lakás!

Apaffy Mihály utcában a Központi kávéházi helyiség a hozzátartozó földésinté mellett helyiségekkel, június hó 1-étől kezdve akár irodai, irodai vagy lakó helyiségnek kiadó, továbbá emeleti udvari három osztaályból álló lakás szintén június hó 1-étől kiadó. Értekezhetni:

László Mari tulajdonosnál Csikszomlyón.

ÁRUHÁZ

Brassó, Buzasor 9.

Egyedüli különlegességi vállalat:

Pamagltakarók, Divatos szőnyeg, Fűggöny garnitúrák, Butorszövezetek, matracogradi

Legnagyobb raktára linoleumoknak és viaszok vasznaknak.

Szolid kiszolgálás! Legelőcsb kiszolgálás! 1—50

Keresek megvételre

nagyobb és kisebb mennyiségű levágott luc vagy jegenyeronkfát, ugyszintén fűrészelt deszkát és lécet, esetleg kedvező fekvésű erdőt.

Ajánlatok beklüldendők ármegjelöléssel:

Bartha István 1—3 terménykereskedő címre Brassó.

Modern kutépités.

Uj kutak építését cementgyúrákkel, súlyeszto rendszerrel s kiszáradt régi kutak lennebb súlyesztesét jütányos áron elvállalom.

Nagyimihály Sándor 48—

cementárugyár és építési anyagkereskedő Csikszeredában, Kossuth Lajos-ü. 48. sz.

Marosvásárhelyen a város központjától 50 mtre egy teljesen uj, modern két emeletes ház

elsőrendű kivitelben építve, eladó. A ház minden emelete külön lakás, melyek mindenike áll 4 szoba, előszoba, cseléd-szoba, konyha stiből. Vízvezetékek, csatornázás, villanyvilágítás, gáz fürdőkályha. Asz első emeleten egy, a második emeleten két erkély. — Cím a kiadóhivatalban.

3—6

Van szerencsém nagybecsű tudomására hozni, hogy Kolozsvárott bányamérnöki irodát nyitottam. Minden, a bányászat körébe tartozó és azszal kapcsolatos műszaki munkának pontos és cél szerű teljesítésére vállalkozom. Kutatások vezetése, bírálata, műszaki és jogi ügyek rendezése: Zártkutatmányok és bánya-jogaitványok megszerzése, természetben való kijelölése és térképezése: Feltárások irányítása: Bányamunkások: feltáró, előkészítő, fejtővágatok, lejtések, akna- és táro-vágások váltalat-szerű végrehajtása: Bányák üzembehelyezése: Bányaberendezések és gépek megválasztásánál tanácsadás: Törvényessébe felelős üzemvezetés és üzem-könyvek ellenőrzése: Bányatórképek készítése 1-52 Bányaiszletek közvetítése: Ásványvizek adományoztatása és védő területeinek kijelölése: Iparvadások és utak tervezése, munkálatinak vezetése és felügyelése: Föld- és erdőbirtokok felmérése, térképezése és felosztása: Szakvéleményezések működésem főbb irányai. Kiváló tisztelettel: **Balás Jenő okl. bányamérnök Kolozsvár, Deák Ferenc-u. 15. sz. I. emelet.**

Van szerencsém a n. é. község becses tudomására hozni, hogy raktáron tartok **FÉRFI-, NŐI- ÉS GYERMEKCIPIŐT** a leggyorsabbított, a legjobb kivitelű. Gyermekek cipők minden színben, nagy választék. Mértékutáni rendelést gyorsan és pontosan eszközölk. Kiváratra háshoz is elmegyek. Kérem a nagyérdemű vevő- és rendelő község szíves partfogását, kész szolgálattal **MANDEL IZIDOR** Csíkszereda, Kossuth Lajos-utca 63. sz. a.

Alapított 1905-ben. **Értesítés!** Nagybecsűt vevőmet tisztelettel értesítem, hogy tanulmánytámról visszatértem 6 hofi távollételem elméleti és gyakorlati szakismereteim gyarapítására használtam fel. A világhírű "Le Grand Cie" módszer szerint a legkiválóbbat nyújthatom. Több rula rendelésnél személyesen utazok oda és kérek további szíves partfogást. Teljes tisztelettel: **Gergely Sándor** női divatterem 3-10 Brassó, Lensor 28. sz.

Legjutányosabb bevásárlási forrás ugymint: hajtápkokban, manükör-készletekben, zsebkesekben, pénz-erszényekben és mindennemű különlegesekben, valódi YES porcellán puder, Dianna sosbor-szesz és Nestlé-féle gyermek táplisz, fólerakos **FEKETE VILMOS** Első Csíkmegyei illatszer- és pipere-kereskedésben, CSIKSZEREDÁBAN. 26-

Schvarcz József és Társa Budapest, Váci-körút 53 sz. Alapítási év 1884. **Szabadalmazott Ventzki göztakarmány füllesztő** 65, 100, 160, 300 és 620 liter irtartalom. Fülleszt 40-60 perc alatt. Hordozható pálinkafőző üstök. 100-400 liter irtartalom. — Az új szeszadótörvény előírásai szerint. **Angol marha- és lönyirő-gépek és ollók.**

A káson-altizi Szent István fehérfői forrás, kartelenkivüli **BORVIZ** folyó 1912. évi április hó 28-ik napján, Káson-Altiz község-házánál nyílt árverésen 6 évre **alhaszonbérbe** adódik 1912. év június hó 1-től. **Értekezhetni: Dávid Gyula kereskedővel, Kézdivásárhelyt.** 6-8

A MESTERDALNOK..... Cipőm szép és tükeltes, Benne jární élvezetes. Mert ha cipőt szegzek, varrok, Rajt van **PALMA** KAUCSUK SAROK.

Kiadó üzlethelyiség. Kossuth-Lajos és Apaffy-utcák sarkán lévő házban a Merza Rezső-féle üzlethelyiség folyó évi október hó 1-ére kiadó. — Cim: Schier Ferencz kir. mérrőknél, Nagyvárad, Schlauch-tér 7. szám. 17

Szám. 367-1912. 2-2 kj. **Árverési hirdetemény.** Alólírott község előjárósága közhírré teszi, hogy Kilyénfalva község tulajdonát képező s az alsótölgyesi 87. számú tljkvben A f 163. hrsz. alatt felvett ingatlan 3500 korona kikiáltási áron kezdve, ugyanazon számú tljkvben A f 256. hrsz. alatt felvett ingatlan 2500 korona kikiáltási áron kezdve, továbbá ugyanazon tljkvben felvett 247e, 247a, 247b, 247h, 249a, 249b, hrsz. számú ingatlanok megosztásából alakított 700-700 □ öl területű ingatlan 2200-2200 korona kikiáltási áron kezdve 728, 756., 784., 798., 826., 868. □-öl területű ingatlanok 2000 korona kikiáltási áron kezdve, 910 □-öl területű ingatlan 2200 korona kikiáltási áron kezdve, 952 □ öl területű ingatlan 2400 korona kikiáltási áron kezdve Tölgyesen a község-házánál folyó évi május hó 6-án d. e. 9 órakor nyilvános szóbeli árverésen örök áron eladatik zárt írásbeli ajánlatok az árverés megkezdéséig elfogadtatnak. Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a amely a vételár második részletébe számítottatik be. A megígért vételár két egyenlő részletben fizetendő és pedig az első részlet az árverés napjától számított 15 napon belül a második részlet legkésőbb 1913. év májás 31-ig. Az árverés a vevő félre azonnal a községre pedig a törvényhatósági jóvá-hagyás után válik kötelezővé. A fent felsorolt ingatlanok megosztására vonatkozó rajzok minden kedd és szombt napon megtekinthetők Kilyénfalván a körjegyzőnél. Községi előjáróság. Kilyénfalván, 1912. évi április 6-án. **Minier Gábor,** Bicsak József, h. körjegyző. k. bíró.

A csiktaploczai határon levő, Olt melletti 26 holdas és erdei 32 holdas kaszálótagok a csíkszeredai kir. községi irodában 1912. évi április hó 28-án, **vasárnap** délelőtt 9 órakor haszonbérbe kiadatnak.

Szám 386-1912. végreh. **Árverési hirdetemény.** Alólírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csíkszeredai kir. járásbíróságnak 1912. évi V. 295. számú végzése következtében dr. Moritz Zweigenthal bécsi ügyvéd által képviselt Barth és Walkovits bécsi cég javára 351 korona 10 fillér s jár. erejéig 1912. évi március 19-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 4000 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: árucikkek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a csíkszeredai kir. járásbíróság 1912. évi V. 295. számú végzése folytán 351 korona 10 fillér tökékövetelés, ennek 1912. évi január hó 16 napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 67 korona 10 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig a végrehajtást szenvedő lakásán Gyimesen 1912. május 6-ik napjának d. e. 11 óraja határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Csíkszeredában, 1912. évi április hó 12 napján. **Molnar Sándor,** kir. bír. végrehajtó.

Keresek egy vendéglői üzletet el-számolásra, kisebbet pedig haszonbérbe. — Cim a kiadó-hivatalban. 1-2

Sz. 389-1912. végreh. **ÁRVERÉSI HIRDETMEY.** Alólírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 120. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csíkszeredai kir. járásbíróságnak 1912. évi V. 339. sz. végzése következtében dr. Julius Pius bécsi ügyvéd által képviselt Tausig Ottó és t. bécsi cég javára 188 korona 55 fillér s jár. erejéig 1912. évi március hó 16-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 4200 koronára becsült következő ingóságok u. m. árucikkek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a csíkszeredai kir. járásbíróság 1912. évi V. 339. sz. végzése folytán 188 korona 55 fillér tökékövetelés, ennek 1911. évi december hó 1 napjától járó 6% kamatai 1/2% váltódíj és eddig összesen 74 korona 20 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, a végrehajtást szenvedő lakásán Gyimesen leendő megtartására 1912. évi május hó 3-ik napjának del-előtti 11 óraja határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Csíkszeredában, 1912. évi április hó 12. napján.

Molnar Sándor, kir. bír. végrehajtó.

Eladó! Szépvízen a Piac és a nagy-templom közelében 2 szoba, konyha, kamara és alatta bolthajtásos pince, cseréppel fődött jókarban levő ház, nagy előereszes csűr, deszkakerítéssel bekerített terjedelmes belsőszéggel örök áron eladó. — Értekezhetni Imre János mézáróssal. 3-3

KRONSTEINER KÁROLY vihart álló méz **FAÇADE HOMLOKZAT FESTÉK** Törvényesen védve. 50 színárnyalathon kilogrammonként. — Évtizedek óta legjobban bevált és nem hamisítható. A legelészterűbb festőanyag már befestett homlokzatokon is. **Emall homlokzat festék,** színtartó, mosható, egy festés elegendő alapszínezés nélkül. A legalkalmasabb festőszer homlokzatra. Fa-pít-ményekre u. m.: eszűrokre, Pavillonokra, kerítésekre stb. Minden színárnyatban kapható. **Mintakönyvet és árjegyzéket díjmentesen és ingyen küld: Kronsteiner Károly, Wien III., Hauptstrasse 120. Fölerakat Csíkszeredában: Michna Rezső és Vejenél.** 1-10

BOR! BOR! BOR! Tisztán kezelt küküllőmenti borok kaphatók **Özv. Karda Lajosné borpincéjében, Csíkszeredában.** (A m. kir. Törvényház mellett). Asztali leányka és rizling borok. 50 literen felüli vételnél rendkívüli olcsó árak. Csakis küküllőmenti borok. Kitűnő likörök és tea rumok. 9-10

KOLLARIT-börlemezt kaucsuk-kompozícióval, mint fedél-lemez. **KOLLARIT-börlemezt** mezőgazdasági és gyári épületekre a legalkalmasabb. **KOLLARIT-börlemezt** vízhatlan, a legnagyobb viharok ellenáll. **KOLLARIT-börlemezt** nem kell mázolni s így fentartási költséget nem igényel. Egyédélárusító: **NAGYMIHÁLY SÁNDOR** építési anyagkereskedő Csíkszeredában, Kossuth Lajos-utca 48. sz. 5-10

Kézimunka szövetmintákkal készségesen szolgál!	
Szolid árai	<p>Bolesch Frigyes kézimunka üzlete, rövid-, szövött és kötött aruk. Brassó, Kolostor-utca 29.</p> <p>Az újévi idényre megérkezett gyönyörű szép választékban. milieu, futó, divánpárna és gobelin képek.</p> <p>Nagy raktár mindennemű készlet, kész kézimunkák és kézimunka szövetek, selymek, gyapjú és gyapott fonalakban.</p> <p>Dus választék férfi, női és gyerek harisnyákban, trikókban ugyiszintén férfi ingek, nadrágok, gallérok, kézleők, nyakkendők és zsebkendőkben.</p> <p style="text-align: right;">Kézimunka szövet mintákkal készségesen szolgál. 24-52</p>
Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.	

Értesítés.

Alulírott tisztelettel értesitem Csikszeredaváros és vidéke közönségét, hogy mint

OKLEVELES SZÜLÉSZNŐ

Csikszeredában (a Hargita-utca 45. szám alatt, Keresztes József úr házában) szüléset alkalmával bármely időben készséggel állok a m. t. közönség rendelkezésére. — Teljes gyakorlatom által, abban a helyzetben vagyok, hogy bármily szülésetnél képes vagyok a segélyre, midőn ezt tudatom, egyben kérem a szives pártfogást. Kiváló tisztelettel:

Léb Jakabné.

2-3

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a **Magyar Királyi Pénzügyminiszterium** ellenőrző közegei a **Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XXX. sorsjáték) I. osztályára** szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítónak árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása **1912. május 22. és 24-én** tartatik meg. A huzások a **Magyar királyi állami ellenőrző hatóság** és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek, a huzási teremben. Sorsjegyek a **Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték** valamennyi árusítójánál kaphatók.

Budapest, 1912. évi április hó 21. én.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Tolnay. Hazay.

TOKAJI ASSZUBORI!

1906. évi 4 puttonos literje 5 korona — fillér.
1908. évi 4 puttonos literje 4 korona — fillér.
1908. évi 3 puttonos literje 3 korona 50 fillér.

Kitűnő minőségű tokaji **SZAMORODNI** literje 1 korona.
Szállítás 3 litertől 20 literig demijonokban, 20 literen felül hordókban.

Egész gönczi hordó (136 liter) vételénél külön árajánlat.

Boraim tisztán kezelt, kitűnő minőségűért a legmesszebb menő felelősséget vállalom.

Ráczkevi Eötvös Lajos szőlőbirtokos Tarczal (Tokajhegyalja).

1-5

ÉRTESÍTÉS!

A tavaszi idény újdonságai megérkeztek
és dus választékban állandóan raktáron található a legjobb minőségű **férfi, női, fiu és leányka készruhák.**

Ugyiszintén mértékutáni megrendelések elfogadtatnak. Szolid kiszolgálás!

MÓZES JÓZSEF, CSIKSZEREDA
Kossuth Lajos-utca (Grünwald-ház).

*Legolcsóbb bevásárlási forrás! Vidéki megrendelések
gyorsan és pontosan eszközöltetnek! 7-10*

A nagyérdemű hölgyközönség becses figyelmébe!

Bécsi és budapesti körutamból hazatérve, szives tudomására hozom a nagyérdemű hölgyközönségnek, hogy **Csikszeredában a Rákóczi-utcában** levő dohánytözsde mellett, a mai kornak megfelelő és a legkényesebb igényeket is kielégítő

NŐI KALAP DIVATTERMET

*** ÉS MODELLEK SZERINT ***

FÜZŐKÉSZITŐ MŰHELYT

nyitottam. Raktáron tartok párisi és bécsi modell-kalapokat, ugyiszintén minden e szakmába vágó divateikkel. Elvállalom mindennemű kalapoknak izléses diszítését és átalakítását. Gyászkalapokat raktáron tartok. Mérték szerint készítek megfelelő módon: fűzőt, haskötőt, hátegyenesítőt és melltartókat; minden e szakmába vágó cikkek javítását és takarítását pontosan és jutányos árban eszközölöm. A t. hölgyközönség jóakaratu támogatását kérve és biztosítva a pontos kiszolgálásról, vagyok tisztelettel

Ligeti Samuné női kalap divatterme Csikszeredában.

6-26

GÉPÜZEMŰ ASZTALOS VÁLLALAT CSIKSZEREDA, VÖRÖSMARTI-UTCA 21. SZÁM.

Elvállal egy épület- mint butor-asztalos munkákat bármily kivánt kivitelben. — Saját rendszerű ablakok alkalmazásával bármely ház ablakait ..... 10 nap alatt elkészíti. ....32—52

Elvállal különösen épület munkákat szakosított gépei által kidolgozni az asztalos-mester uraknak mérsékelt munkadíj ellenében és a megmunkáló ..... anyagot el- és visszazsálítja. ....

Inga-, fall-, ébresztő- és szeborák állandóan nagy raktáron.

FIGYELEMRE MÉLTÓ!

Olesó munka nem mindig olesó, mert sokszor esalódik az ember benne és akkor késő a bánat, ezen tapasztalat szakmánkban többször fordul elő, mint bármely más iparágban, mert a nagyközönség az órajavitásnál teljesen az óriszra bíz, mert a nagyközönség munkájára van utalva. Együttal tudatni kívánom, hogy üzletembea bizományi raktárt rendeztem be, hol raktáron tartok mindig

Mindennemű óra-, ékszer- és látszerészeti cikkeket

s azt szolid és jutányos árban bocsátom a m. t. vevőközönség rendelkezésére. Minden egyes cikkért, mely üzletemből lesz véve és általam javított órákért szavatolok. Az eddigi szíves pártfogást ezuttal is megköszönve, jövőre nézve is kérve, szíveskedjenek bizalmukkal megtisztelni, vagyok kész szolgálatokkal: .....

BREZINA F. óras, ékszerész és látszerész, Csikszereda, Kossuth L.-utca.

38—52

Óralánok, gyűrűk, fülbevalók, eseművek és hőmérők állandóan kaphatók!

JÓ MUNKA! — SZABOTT ÁRAK!

SZOLID ÉS PONTOS KISZOLGÁLTATÁS!

1 kilogramm prima struc-pamut 9 korona.

Értesítés!

Van szerencsém a t. hölgyközönség szíves tudomására hozni, hogy a manzelem Párisban volt tanulmány uton. a honnan február hó elsején jött vissza.

SZEZONSZERŰ UJDONSÁGOK

március hó elejétől már raktáron vannak. Szubházi száll ujdonságok már megérkeztek.

A t. hölgyközönség szíves pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel:

MÁTHÉ JÓZSEF női divatkalap- és rövidáru-üzlete,
Csikszereda, Kossuth Lajos-utca (Grünwald Albert-féle ház).

37—52

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Haas áruháza

Brassó, Kapu utca 12. sz.

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség szíves tudomására adni, hogy üzletemet

•••••

Olesó árak.

Megtekinthetők

vételkötelezett-

ség nélkül. :: ::

•••••

NŐI CONFEKTIÓVAL

bővíttem ki. Megérkeztek legújabb divatu női felöltők, női kosztümök, leányka felöltők, leányka kosztümök, aljak és egész ruhák, gyermekruhák és kabátok.

Rendkívüli nagy választék pongyolákban.

5—10

URAM!

Ha Ön sulyt helyez egészségére,
Ha azt akarja, hogy jó kinézése legyen,
Ha azt akarja, hogy nyugodt álma, jóévtvágya legyen
Ha erejében gyarapodni akar

CSAK DRÉHER-SÖRT IGYÉK!

Kapható Csikszeredában üvegekben: a jobb kávéházakban, vendéglőkben és az összes jobb fűszer- és csemegekereskedésekben.

Főraktár Csikvármegye részére:

Niszel Fivéreknel, Csikszeredában.

Dréher-féle poharas sör — naponként friss csapolás —
csakis özv. Nagy Istvánné „Zöldfa“ vendéglőjében,
az Európa-szállodában és a vasúti étterembe kapható.

(15) 14—52

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni, miszerint a Rákóczi-utca 23. szám alatti saját házámban levő

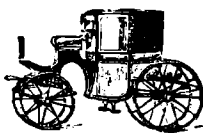
NYERGES ÉS KÁRPITOS ÜZLETEMBEN

minden e szakmába vágó munkák elkészítését a legnagyobb készséggel vállalom és ezt csinos kivitelben, olesó árak mellett pontosan elkészítem. Raktáron tartok a mai kornak megfelelő, mindenféle nagyságu

RUGANYOS DIVÁNOKAT ÉS MATRACOKAT

azért, hogy itt mindenki beszerezhesse szükségletét ép oly olesó árban, mint bármely nagyobb városban. — Továbbá tudatom még a mélyen tisztelt közönséggel azt is, hogy állandóan raktárou tartok

KÉSZ URI KOCSIKAT ÉS URI SZÁNKÓKAT.

Végül a n. é. közönség szíves figyelmét felhívom azon körülményre, hogy a kocsik, valamint minden e szakba vágó munkák javítását elvállalom. Magamot a mélyen tisztelt közönség jóindulatú pártfogására ajánlván, maradtam kiváló tisztelettel:

Bájer Ferencz, nyerges és kárpitos Csikszeredában.

5—26

Ha olcsón és jót akar vásárolni, tegyen próbát!

Felhívom a figyelmét a t. butor- és varrógép vásárló közönségnek, hogy bárki mielőtt butort és varrógépet vásárolna ne mulassza el raktáromat megtekinteni, hol az összes raktáron levő butorokat, úgyint:

EBÉDLŐ-, NÁLÓ-, SZALON- ÉS IRODAI BERENDEZÉSEK, BÖRGARNITURÁK, DIVÁNYOK ÉS MADRÁCOK

minden kivitelben és rendkívüli nagy választékban, valamint a legjobb gyártmányu varrógépek, kerékpárok, gramafonok és fémek, melyek igen jutányos árban és kedvező fizetési feltételek mellett lesznek elárúsítva. Minden tölem vásárolt varrógépet 6 és 10 évi jótállást vállalok. Varrógepeket 27 frttól, gramafonokat 20 frttól és kerékpárokat 55 frttól fennebb árusítom.

VARRÓGÉPEK-, KERÉKPÁROK- ÉS GRAMAFONOK-

hoz mindenféle alkatrészek kaphatók. — Javításokat a legjutányosabb árért eszközölök, jótállás mellett. Maradok kiváló tisztelettel

Ackermann Ignác, butor- és varrógép nagyraktára
Csikszereda, Kossuth L.-utca 9. sz. (Lukács Juliska-féle bérpalota).

Leikismeretes és pontos kiszolgáltatás.

19

Mindenféle asztalos-, kárpitos- és díszítőmunkákat elvállalok.

Elvállalom nagy forgalom és kevés haszon!

52

VIDOR ÉS TÁRSA GÖZFÜRÉSZE CSIKSZENTSIMON
állandó raktárt tart mindenféle faanyagokban, u. m.:

DESZKA, LÉC, PALLÓ ÉS ÉPÜLETFÁBAN

mindenféle méretben és mennyiségben.

Hulladék léc (cándra) és más maradékok valamint fűrészpor állandóan kapható.

Minden szombaton bérvágásokat elfogadnak.

27—52

Hosszurovó Cement Födélcserép

Iroda: Hirsch-utca 18. sz.

majdnem határtalan tartósságu, igen könnyű födőanyag, olesó áron kapható

Portland cementgyárnál, Kugler és Társai, Brassóban.

Iroda: Hirsch-utca 18. sz.